

ความรู้และความคิดเห็นทางสาขานิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรม

โดย
นางสาวรัตนาดี ภูรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

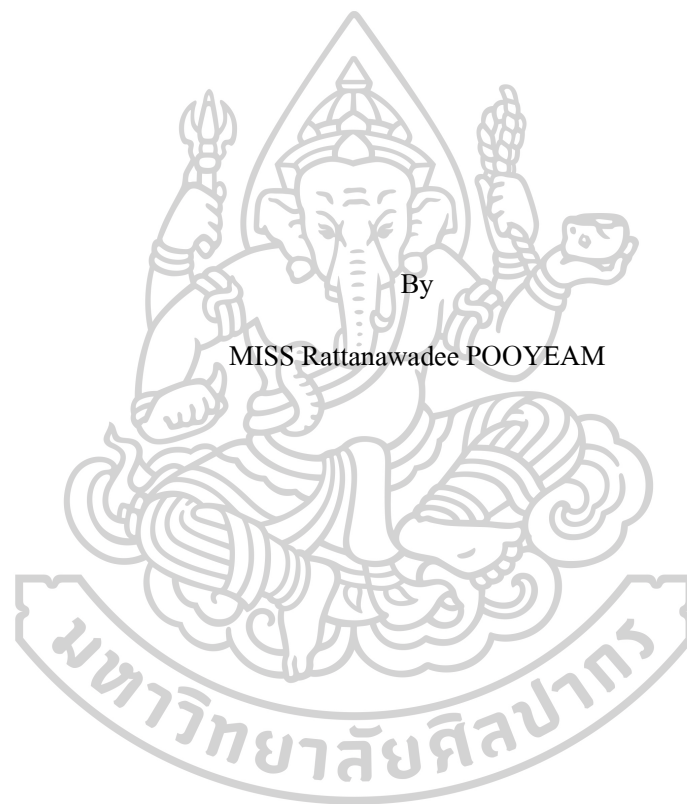
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลาง
คลองเปรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

KNOWLEDGE AND OPINIONS ON THE FORENSIC SCIENCE OF
CORRECTIONAL OFFICERS IN THE KLONG PREM CENTRAL PRISON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Science (FORENSIC SCIENCE)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่
ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรม
โดย รัตนาดี ภูเี่ยม
สาขาวิชา นิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. มุฮำหมัด นิยมเดชา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. มุฮำหมัด นิยมเดชา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. สฤกษ์ดี สืบพงษ์ศิริ)

57312321 : นิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

นางสาว รัตนาวดี ภูรัมย์: ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. มุฮัมมัด นิยมเดชา

จุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของนักทัณฑวิทยาตลอดจนความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของนักทัณฑวิทยาในเรือนจำกลางคลองเปรม เพื่อที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับงานราชทัณฑ์ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ก็คือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ของเรือนจำกลางคลองเปรม สังกัดกรมราชทัณฑ์จำนวนทั้งสิ้น 100 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามแบบสุ่มตัวอย่างเป็นแบบสอบถามจำนวน 30 ข้อ และใช้การสัมภาษณ์จำนวน 10 คน โดยแบบสอบถามได้มุ่งหมายศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของนักทัณฑวิทยาเป็นหลัก จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลชัดเจนต่อความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ของนักทัณฑวิทยาในเรือนจำกลางคลองเปรมนั้นคือประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อมีประสบการณ์การทำงานมากจะเน้นในการทำแบบสอบถามที่สูงกว่าแสดงให้เห็นได้ว่าความรู้และความชำนาญนั้นเกิดจากการฝึกฝนและเรียนรู้จากการทำงานจริง หรือจากการพบเห็นมาก่อนในการทำงานจริงนั่นเอง

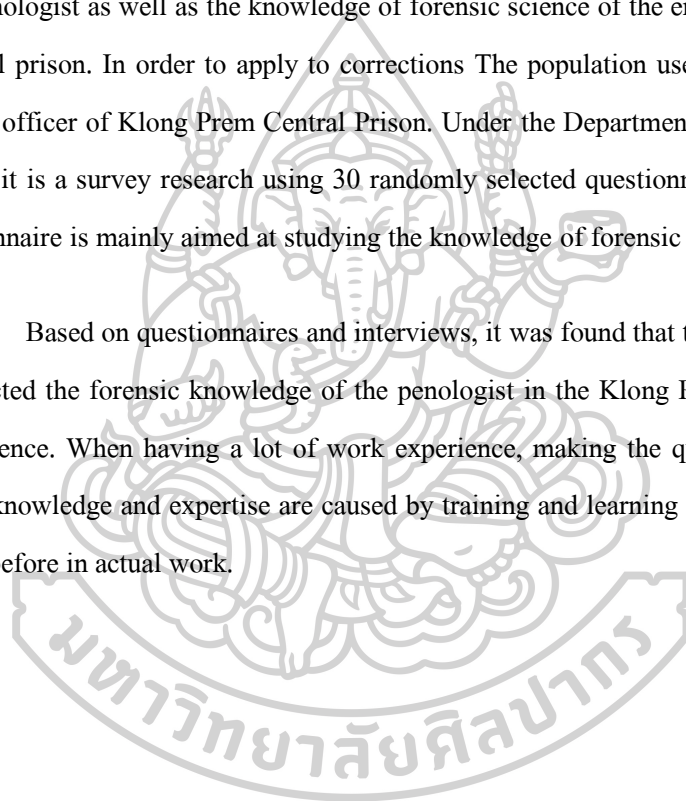
57312321 : Major (FORENSIC SCIENCE)

Keyword : KNOWLEDGE AND OPINIONS ON THE FORENSIC SCIENCE OF
CORRECTIONAL OFFICERS IN THE KLONG PREM CENTRAL PRISON

MISS RATTANAWADEE POOYEAM : KNOWLEDGE AND OPINIONS ON THE
FORENSIC SCIENCE OF CORRECTIONAL OFFICERS IN THE KLONG PREM CENTRAL
PRISON THESIS ADVISOR : MUHAMMAD NIYOMDECHA, Ph.D.

The purposes of this research are to examine and research about the roles and duties of the entomologist as well as the knowledge of forensic science of the entomologist in the Klong Prem central prison. In order to apply to corrections The population used in this research is the correctional officer of Klong Prem Central Prison. Under the Department of Corrections, totaling 100 people, it is a survey research using 30 randomly selected questionnaires and 10 interviews. The questionnaire is mainly aimed at studying the knowledge of forensic science of a penologist.

Based on questionnaires and interviews, it was found that the important factors that clearly affected the forensic knowledge of the penologist in the Klong Prem central prison were work experience. When having a lot of work experience, making the questionnaire even higher shows that knowledge and expertise are caused by training and learning from real work. Or from being seen before in actual work.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านและหลายหน่วยงานที่ช่วยให้คำแนะนำตลอดจนถึงช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.มูฮำหมัด นิยมเดชา ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ข้อคิด และความช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความถูกต้องและเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอ

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.ศฤงค์ สืบพงษ์ศิริ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิด และความช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และเพื่อนร่วมงานที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนถึงแนะนำเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

รัตนาวดี ภู่แย้ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.....	1
11.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานของการวิจัย	2
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็น	5
ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	6
การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint).....	8
การใช้ผงฝุ่นเคมี	9
นิติวิทยาศาสตร์กับงานทางการแพทย์.....	11
การตรวจวิเคราะห์สารพิษต่าง ๆ	12
ความรู้เกี่ยวกับงานราชทัณฑ์.....	13

อำนาจและหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์.....	15
เรือนจำ ทัณฑสถาน และสถานที่กักขัง	15
กฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพกรณีการตายในระหว่างถูกคุมขัง.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
งานวิจัยในประเทศ.....	28
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
รูปแบบการวิจัย.....	31
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	35
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	48
สรุปผลการวิจัย จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้.....	48
อภิปรายผล.....	49
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	50
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	53
ภาคผนวก	54
รายการอ้างอิง	60
ประวัติผู้เขียน	63

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงยุติธรรม ที่มีหน้าที่ในการควบคุมและดูแลผู้ต้องขังให้ได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาล และควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี รวมถึงภารกิจด้านการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองที่ดี และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากการดำเนินงานของราชทัณฑ์เป็นการกระทำต่อร่างกาย และจิตใจของมนุษย์ ซึ่งมีสิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมายได้บัญญัติคุ้มครองไว้ กรมราชทัณฑ์มีหน้าที่ดูแลเรือนจำทั่วประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ต้องขัง เมื่อเกิดการเจ็บป่วยของผู้ต้องขังทำให้เมื่อเกิดกรณีมีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ กรมราชทัณฑ์จึงต้องมีมาตรการในการหาสาเหตุการเสียชีวิตของผู้ต้องขัง โดยมีการชันสูตรพลิกศพและทำการสอบสวนหาสาเหตุของการตายในทุกครั้ง ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งกรณีที่ตายโดยธรรมชาติรวมถึงกรณีของการตายผิดธรรมชาติ ซึ่งกฎหมายอันเกี่ยวกับงานราชทัณฑ์ในประเทศไทยนั้นยังไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการกรณีหากผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ มีแต่หนังสือเวียนของกรมราชทัณฑ์ ที่แจ้งไปยังเรือนจำถึงแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุมีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ ทำให้เจ้าหน้าที่ในเรือนจำสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เมื่อเจอผู้ต้องขังเสียชีวิต ได้แก่การ ตรวจสอบหาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตาย ผู้พบเห็นผู้ตาย การรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก่อนที่จะแจ้งตำรวจที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบและรองจนกว่าเจ้าหน้าที่มาถึง ซึ่งผู้พบเห็นเหตุการณ์การเสียชีวิตของผู้ต้องขังเป็นอันดับแรกคือ นักทัณฑวิทยา ซึ่งมีหน้าที่คอยตรวจตราดูความเรียบร้อยภายในเรือนจำ หากนักทัณฑวิทยา มีความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ การให้ข้อมูล การเก็บข้อมูล การบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ รวมถึงการเก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ย่อมทำให้ขั้นตอนอื่น ๆ จนถึงการชันสูตรพลิกศพทำงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเกิดเหตุการณ์ผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำมากขึ้น ทำให้ญาติของผู้ต้องขังที่เสียชีวิตเกิดข้อสงสัยในสาเหตุการตาย กรมราชทัณฑ์จึงมีการกำหนดกฎเกณฑ์ไปยังเรือนจำในการตรวจสอบหาสาเหตุการตายในระหว่างถูกคุมขังให้มีความรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อให้การชันสูตรพลิกศพมีความโปร่งใสและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในชีวิตของประชาชนได้

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบว่านักทัศนวิทยา มีความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์อันเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพและการเก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำและเมื่อมีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ดังกล่าวแล้วนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานราชทัณฑ์ได้หรือไม่เพียงใดเพื่อกำหนดนโยบายและพัฒนาความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องแก่นักทัศนวิทยาเป็นการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาท หน้าที่ ของนักทัศนวิทยา ตลอดจนความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของนักทัศนวิทยา ในการปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เพื่อทราบถึงความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของนักทัศนวิทยาในเรือนจำกลางคลองเปรม ว่ามีมากน้อยเพียงใด และนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนา เผยแพร่ ปรับปรุง ให้ความรู้ และนำไปสู่การชันสูตรพลิกศพของผู้ต้องขังที่ตายในระหว่างถูกคุมขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรมอย่างสูงสุด

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ ในที่นี้คือ นักทัศนวิทยาในเรือนจำกลางคลองเปรม ใช้ระยะเวลาในการศึกษาหนึ่งเดือน แบ่งเป็นแบบสอบถาม100 คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 10 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงระดับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ อันเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ของนักทัศนวิทยาในเรือนจำกลางคลองเปรม
2. การวิจัยในครั้งนี้สามารถทราบถึงแนวทางในการในการพัฒนา ส่งเสริมความรู้ ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่ นักทัศนวิทยาเพื่อพิสูจน์ทราบการตายและอำนวยความสะดวกได้อย่างแท้จริง
3. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่ นักทัศนวิทยาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการชันสูตรพลิกศพกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การชันสูตรพลิกศพ หมายถึง การตรวจพิสูจน์สภาพผู้ตายเบื้องต้นภายนอก เพื่อค้นหาสาเหตุ และพฤติการณ์การตาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148

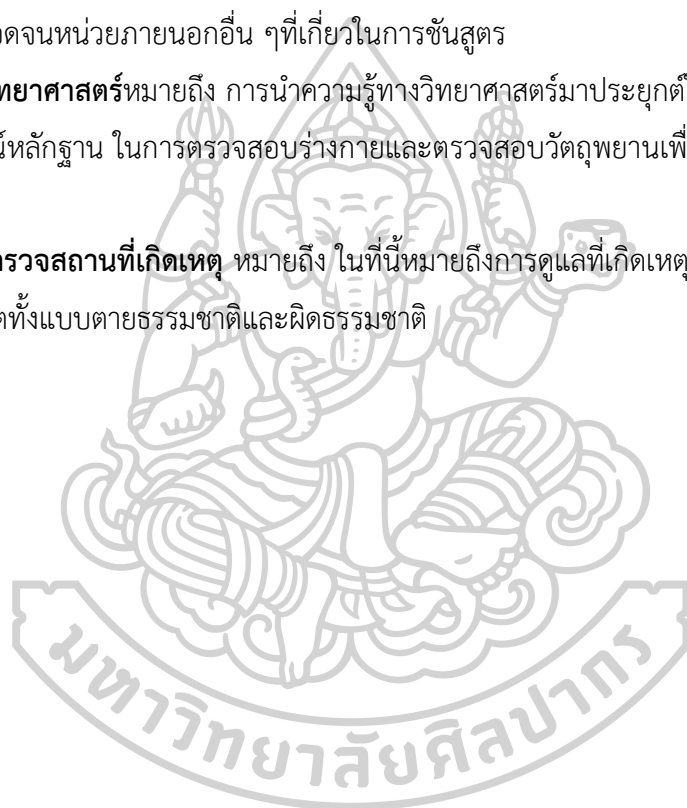
นักทันตวิทยา หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในการควบคุม ดูแล ผู้กระทำความผิดในเรือนจำ

วัตถุพยาน หมายถึง พยานหลักฐานเชิงวัตถุที่มีส่วนเกี่ยวกับคดีและพบในสถานที่เกิดเหตุ

เจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ หมายถึง ในที่นี้คือเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์หลักฐาน พนักงานสอบสวน ตลอดจนหน่วยภายนอกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการชันสูตร

นิติวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเก็บและพิสูจน์หลักฐาน ในการตรวจสอบร่างกายและตรวจสอบวัตถุพยานเพื่อช่วยในการค้นหาความจริง

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง ในที่นี้หมายถึงการดูแลที่เกิดเหตุในกรณีที่ต้องขังเสียชีวิตทั้งแบบตายธรรมชาติและผิดธรรมชาติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการวิจัยในเรื่องการศึกษาความรู้เบื้องต้นทางนิติวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพผู้ต้องขัง ของนักทัณฑวิทยาในเรือนจำกลางคลองเปรมนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมข้อมูล เอกสาร บทความ ตำราตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดหัวข้อต่อไปนี้.

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็น
2. ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
  - 2.1 ความหมายของนิติวิทยาศาสตร์
  - 2.2 ขอบเขตของงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
    - 2.2.1 การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป
    - 2.2.2 การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า
    - 2.2.3 การตรวจทางชีววิทยา
    - 2.2.4 การตรวจเอกสาร
    - 2.2.5 การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง
    - 2.2.6 การตรวจทางเคมีและการตรวจทางฟิสิกส์
3. นิติวิทยาศาสตร์กับงานทางการแพทย์
4. ความรู้เกี่ยวกับงานราชทัณฑ์
  - 4.1 ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์และภารกิจหลัก
  - 4.2 ประวัติความเป็นมาของเรือนจำกลางคลองเปรม
  - 4.3 บทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำ
  - 4.4 การรายงานในกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังเสียชีวิตผิดธรรมชาติ
5. กฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพการตายในระหว่างคุมขัง
  - 5.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
  - 5.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560
  - 5.3 หนังสือของกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยเรื่องการรายงานกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังเสียชีวิต
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็น

1. รัสเซลล์ได้แบ่งความรู้เป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.1. **ความรู้โดยประจักษ์ (Knowledge by Acquaintance)** ความรู้ที่ปรากฏแก่ผู้รู้โดยตรง โดยผ่านทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ทางใดทางหนึ่งความรู้ชนิดนี้บุคคลจะต้องสัมผัส วัตถุที่ตนอยากจะรู้ไม่จำเป็นต้องรู้ความสัมพันธ์ของวัตถุนั้นกับสิ่งอื่นจัดเป็นความรู้โดยตรง

1.2. **ความรู้โดยการบรรยายหรือการบอกเล่า (Knowledge by Description)** เป็นความรู้อาศัยผู้อื่นบรรยายหรือบอกเล่าอีกต่อหนึ่ง ส่วนการอ่านหนังสือ ตำรา เพื่อให้เกิด ความรู้จัดเป็นความรู้โดยอ้อมเพราะต้องอาศัยสื่อกลางคือผู้สอน

2. ทฤษฎีกลไกการควบคุม (Containment Theory)

Reckless (1972, อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2548) กล่าวว่า การกระทำ ความผิดของมนุษย์มีกลไกในการควบคุมซึ่ง ได้สรุปทฤษฎีกลไกการควบคุมของเรคเลส ว่า พฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน การกระทำความผิดจะมีกลไกในการควบคุมที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ระบบ คือ

1. **ระบบการควบคุมภายใน** เป็นความสามารถในการควบคุมตัวเองได้มีความอดกลั้น ความคิดใฝ่ดี จิตใจสูงพอที่มองข้ามสิ่งเร้าหรือความชั่วร้าย

2. **ระบบการควบคุมภายนอก** หมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบ จารีต ปะเพณี ศีลธรรมการมีเป้าหมายและความมุ่งหวังของชีวิต ไม่มีความตึงเครียดทางจิตใจและอารมณ์

3. ความหมายของความรู้ (Knowledge)

Benjamin s Bloom (1971: 271) ได้กล่าวถึง ความรู้ซึ่งสรุปได้ว่า ความรู้นั้นเป็นพฤติกรรมทางสมองที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป วิธีการ กระบวนการหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยจะเน้นความจำ พฤติกรรมความรู้หรือความสามารถทางสติปัญญาสามารถแบ่งแยกจากง่ายไปหายากได้เป็น 6 ระดับ

ความรู้และความจำ (Knowledge) หมายถึงการจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ

ความเข้าใจ (Comprehension) การแสดงออกของพฤติกรรมเมื่อต้องเผชิญ กับสื่อ ความหมายและสามารถแปรสรุปหรือขยายความสื่อความหมายนั้น

การนำไปใช้ (Application) หมายถึง การสังเกตองค์ประกอบของประสบการณ์รวม

การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การพิจารณาแยกแยะเนื้อหาแบ่งเป็นส่วนย่อยๆ ที่มี ความสัมพันธ์กัน

การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยๆ เข้าด้วยกัน โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์

การประเมินผล(Evaluation) หมายถึง สามารถมากในการตัดสินใจเกี่ยวกับค่านิยม ความคิด ผลงาน วิธีการ และเนื้อหาสาระ เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีกฎเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสิน

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 19-20 อ้างถึงใน ณรงค์ ขำเพชร,2534:14) กล่าวว่า การเรียนรู้ในผู้ใหญ่เกิดจากประสบการณ์ 3 ประการ คือ

1.การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพทางธรรมชาติ คือ เรียนรู้จากสภาพธรรมชาติที่มีอยู่ใกล้ๆตัว

2.การเรียนรู้จากสภาพการณ์ทางสังคม มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่นการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น

3.การเรียนรู้จากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน คือ มีผู้แทนจากสถาบัน จัดลำดับการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมายและต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความรู้คือการแสดงออกของสมรรถภาพทางสมองของบุคคล ในเรื่อง ความจำการระลึกได้ จากสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริง ประสบการณ์ โดยการเสาะแสวงหาจนเกิดความเข้าใจ และความชำนาญ จนสามารถนำไปแก้ปัญหาได้

4. ความหมายของความคิดเห็น (Opinion)

พจนานุกรมทางการศึกษา(Carter V.Good,1973 : 339) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า หมายถึง ความนึกคิด ความรู้สึกประทับใจ ความเชื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

2.1 ความหมายของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ คือ การนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในงานสืบสวนข้อเท็จจริงในคดีความ เช่น การตรวจลายนิ้วมือ คราบเลือด เส้นผม หรือ งานนิติเวช เป็นต้น รวมถึงการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ทางกฎหมายและเพื่อผลในการลงโทษ ซึ่งนิติวิทยาศาสตร์นั้นยังสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. **นิติวิทยาศาสตร์อันเป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ** คือ การรวบรวมพยานวัตถุ และการตรวจสถานที่เกิดเหตุการณ์พิสูจน์พยานหลักฐาน

2. นิติวิทยาศาสตร์อันเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คือการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ปรับใช้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่านิติวิทยาศาสตร์แบบประยุกต์นี้มีหลายสาขาวิชาที่นำมาใช้ประกอบกันเพื่อการพิสูจน์ความจริง

2.2 ขอบเขตของงานนิติวิทยาศาสตร์

ในปัจจุบันนั้นมีการนำเอานิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขต ดังนี้

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic) ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป มีการทำงานเป็นทีม โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ดังนี้

1. หัวหน้าทีม (Team Leader)
2. ช่างภาพ (Photographer)
3. เจ้าหน้าที่สเก็ตภาพ (Sketch Preparer)
4. เจ้าหน้าที่บันทึกและเก็บรักษาวัตถุพยาน (Evidence Recorder/Custodian)
5. เจ้าหน้าที่ค้นหาพยานหลักฐาน (Evidence Recovering Personal)
6. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Specialists)

ขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ใช้หลัก 12 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การเตรียมตัว (Preparation)** เป็นการตรวจสอบความพร้อมของเจ้าหน้าที่ ในการลงพื้นที่เพื่อ ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการประเมิน สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

2. **ใกล้ถึงสถานที่เกิดเหตุ (Approach Scene)** เตรียมความพร้อมครั้งสุดท้ายในด้านต่าง ๆ เช่น เอกสาร อุปกรณ์ ฯลฯ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมมากที่สุดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

3. **การรักษาความปลอดภัยและการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ (Secure and Protect Scene)** เมื่อถึง สถานที่เกิดเหตุ ต้องพิจารณาขอบเขตในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ให้ครอบคลุมวัตถุพยานทั้งหมด โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงจุดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ

4. **การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate Preliminary Survey)** เป็นการตรวจสถานที่ เกิดเหตุ เบื้องต้น โดยหัวหน้าทีม เพื่อที่จะกำหนดรูปแบบวิธีการของทีมให้เหมาะสมกับสภาพของ สถานที่เกิดเหตุรวมถึงการบันทึกสภาพทั่ว ๆ ไป

5. ประเมินพยานหลักฐานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate Physical Evidence Possibility) ต้องประเมินถึงพยานหลักฐานที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะได้ครอบคลุมในการค้นหาวัตถุพยานและป้องกันการทำลายวัตถุพยาน

6. เตรียมบรรยายสรุปสภาพของสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Narrative Description) ทำการบรรยายสภาพทั่วไปและลักษณะพิเศษของสถานที่เกิดเหตุ โดยการบันทึกอาจทำได้หลายวิธี เช่น บันทึกเสียง การเขียน หรือบันทึกวิดีโอ

7. กำหนดการถ่ายภาพ (Depict Scene Photographically) ถ่ายภาพสภาพของสถานที่เกิดเหตุทั้ง ระยะใกล้ กลาง และไกล ให้ครอบคลุมสภาพหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

8. วาดแผนผังสเก็ทซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Diagram / Sketch of Scene) สเก็ทซ์ภาพของสถานที่เกิดเหตุ โดยมีการกำหนด ทิศ มาตราส่วน และระยะต่าง ๆ

9. การตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct Detailed Search) ทำการค้นหาพยานหลักฐานที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุ โดยการค้นหานั้นจะใช้รูปแบบตามความเหมาะสม เช่น แบบ ตาราง ก้นหอย ฯลฯ

10. การบันทึกและตรวจเก็บพยานหลักฐาน (Record and Collect Physical Evidence) ทำการบันทึกตำแหน่งและถ่ายภาพพยานหลักฐาน เพื่อกำหนดตำแหน่งของพยานหลักฐานก่อนการเก็บพยานหลักฐาน

11. การตรวจสอบขั้นสุดท้าย (Conduct Final Survey) เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการเก็บพยานหลักฐาน ว่าได้กระทำถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่

12. การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release Scene) การส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ ต้องมี บันทึก วัน เวลา ที่ส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint)

การหาลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ลายนิ้วมือของคนเรา มีอยู่สองประเภท คือ

1. ลายนิ้วมือที่เห็นได้ด้วยตาเปล่า
  2. ลายนิ้วมือที่ไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า เรียกว่า ลายนิ้วมือแฝง
- วิธีการหาลายนิ้วมือแฝง มีดังนี้

การใช้ผงฝุ่นเคมี

การนำเอาสารที่เป็นของแข็งบางอย่างมาทำเป็นผงฝุ่นสีต่างๆ ซึ่งแต่ละสีมีคุณสมบัติและความเหมาะสมต่างกันสีที่ทำให้รอยลายนิ้วมือแฝงมองเห็นได้ชัดเจน สามารถนำไปตรวจเปรียบเทียบได้ สีที่เหมาะสมที่สุดคือสีดำ เนื่องจากเหงื่อจะปรากฏอยู่ในสภาพไร้สี มักจะมองเห็นได้ดีที่สุดบนพื้นผิววัตถุที่เรียบ และเป็นมัน เช่น แก้ว กระจก เป็นต้น สีดำนี้จะตัดกับสีของพื้นผิววัตถุจนเห็นรอยได้ชัดเจน ส่วนพื้นผิววัตถุที่มีสีมืดๆ ควรใช้แป้งฝุ่นสีขาว (White Powder) จึงจะเห็นรอยลายนิ้วมือแฝงได้ชัดเจน นอกจากนี้ พื้นผิววัตถุบางอย่างอาจมีความเหมาะสมกว่า ที่จะใช้ผงฝุ่นมากกว่า 2 ชนิดขึ้นไปผสมกัน เพื่อให้เห็นรอยและเก็บรอยแฝงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อุปกรณ์ที่ต้องใช้ร่วมกับผงฝุ่นเคมี มีดังนี้

ต้องมีอุปกรณ์เพื่อใช้ในการปิดหา และการเก็บลอรอยลายที่พบ ได้แก่

1. แปรง โดยทั่วไปมีอยู่ 3 ชนิด คือ

1.1) แปรงขนกระต่าย ใช้ในการปิดผงฝุ่นเบื้องต้น

1.2) แปรงขนอูฐ ใช้ปิดผงฝุ่นเพื่อให้เห็นรอยลายอย่างละเอียด ในกรณีที่ไม่มี

แปรงขนกระต่ายก็สามารถใช้แปรงขนอูฐอย่างเดียวในการปิดฝุ่นได้

1.3) แปรงแม่เหล็ก จะใช้กับผงฝุ่นสีดำซึ่งมีผงแม่เหล็กเป็นส่วนผสมอยู่ แปรงแม่เหล็กหรือ Magna Brush นี้ไม่ได้มีลักษณะเป็นตัวแม่เหล็กแต่ใช้กับผงฝุ่นชนิดพิเศษผงฝุ่นนี้จะติดอยู่กับ "แปรง" เมื่อแปรงสัมผัสกับเหงื่อที่เป็นรอยลายแฝงอยู่ ก็จะแตะติดที่รอยแทนซึ่งวิธีนี้ให้ผลดีมาก โดยเฉพาะการหารอยที่ด้านใต้วัตถุ เช่น ใต้ลิ้นชัก หรือพื้นผิววัตถุที่มีความยืดหยุ่นได้ เป็นต้น แต่มีข้อจำกัดคือแปรงแม่เหล็กไม่ควรใช้ในการตรวจหารอยลายที่อาจปรากฏอยู่กับวัตถุที่มีพื้นผิวทำด้วยโลหะ เท่านั้น

2. เทปกาวใส (Scotch Tape) หรือเทปกาวยาง (Rubber Lifter)

ใช้ในการลอรอยแฝง หลังจากการปิดผงฝุ่นเห็นชัดเจนแล้ว เทปกาวใสที่ใช้ควรมีคุณภาพดี และมีความกว้างของเทปประมาณ 3/4 นิ้วฟุตจะดีมาก ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมในการทำงาน ส่วนเทปกาวยางหรือ Rubber Lifter นั้นใช้ได้ดีกว่าเทปกาวใสเพราะมีขนาดใหญ่กว่าและตัด

ออกได้ตามขนาดที่ต้องการทำให้สะดวกในการทำงาน ซึ่งเหมาะกับการลอกถอดรอยอุ้งมือ ฝ่ามือ และ ฝ่าเท้าสันเท้า แต่เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศจึงไม่สะดวกเท่าเทปกาวยใส

3. การตรวจเอกสาร (Document) เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน

การลงลายมือชื่อในเอกสารมีจุดประสงค์เพื่อ 1. ยืนยันตัวบุคคล 2. เพื่อแสดงว่าบุคคลที่ลงลายมือชื่อเห็นชอบกับข้อความที่ลงลายมือชื่อกำกับไว้ เป็นการรับรองเนื้อความในเอกสารว่าถูกต้องแท้จริง งานตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร (Forensic Document Examination Section) ได้แก่ การตรวจพิสูจน์ลายเซ็น งานนี้ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ หรือผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ โดยใช้อุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ วิธีการตรวจพิสูจน์ลายเซ็น โดยใช้อุปกรณ์ตรวจสอบชนิดต่าง ๆ มีหลายประเภทตามแต่ความเหมาะสมในการใช้งาน ตัวอย่างเช่น

3.1 บุคคลทั่วไปสามารถใช้ Mass Check Signature Machine Ap-809 หรือเครื่องส่องไฟแบล็กไลท์ (Backlight) ในการตรวจดูลายเซ็นที่อยู่ด้านหลังของสมุดบัญชีธนาคาร

3.2 เครื่องจับผิดหมึกลายเซ็น SERS Chips เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจวัดสารเคมี ด้วยเทคนิค Raman Spectroscopy (เดลินิวส์, 2559) IBM Sametime Community Server โปรแกรมใช้ตรวจสอบความถูกต้องของลายเซ็น (Nielson, Azaria, Reinharts, & Yasin, 2003; ไอบีเอ็ม, 2558) โปรแกรม Similan POD (Point of Delivery) ที่สามารถสำเนาลายเซ็นแบบดิจิทัล (สิมิลันเทคโนโลยี, 2559)

3.3 เครื่องวิเคราะห์สารเคมีทางวิทยาศาสตร์ Atomic Absorption Spectrophotometer ที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานนิติวิทยาศาสตร์กับการตรวจ ชนิดของหมึกที่เขียนบนเอกสารของกลาง (Chasteen, 2013) Microsoft Visual Basic โดยใช้ทฤษฎี Dynamic Time Warping (DTW) ร่วมกับทฤษฎี Extended R-Square (ER2) เชื่อมกับโปรแกรม MATLAB และใช้ Microsoft Access 2007 เก็บฐานข้อมูลเพื่อใช้ยืนยันตัวบุคคล (ณัฐวุฒิ ตั้งอุดมสิริ, อานนท์ ศรีสันต์ และ เกศินี โพธิ์เพชร, 2553) หรือโปรแกรมตรวจสอบลายเซ็นมืออิเล็กทรอนิกส์ (Digital Signature Detection) ที่ใช้ เปรียบเทียบลายมือชื่อ (ลายเซ็น) (ทักษิณา กรไกร และสุจิตรา โหมตศิริ, 2550)

4. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)

ตรวจพิสูจน์โดยเปรียบเทียบลูกกระสุนปืน ปลอกกระสุนปืน รอยชุดลบบกั๊ว เครื่องหมายทะเบียนเลขหมายประจำปืน ตรวจร่องรอยบนวัตถุ วิถีกระสุน และเขม่าปืน ด้วยกระบวนการตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบตำหนิพิเศษหรือเอกลักษณ์ของร่องรอย

5. การตรวจทางเคมีและฟิสิกส์ (Forensic Chemistry and Physics)

การวิเคราะห์สารต่าง ๆ ในสถานะของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ โดยตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่าง ๆ หรือการวิเคราะห์วัตถุพยานด้วยเทคนิคฟิสิกส์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างโมเลกุลและธาตุองค์ประกอบภายในวัตถุ เพื่อการเชื่อมโยงวัตถุพยานและการตรวจวิเคราะห์อ้างอิงจากฐานข้อมูลเดิมที่เคยทำการพิสูจน์ ตัวอย่างการพิสูจน์นี้เช่น การพิสูจน์สารเคมีว่าเป็นชนิดใด ตรวจสอบเส้นใย กระจก โลหะ อุปกรณ์ไฟฟ้า ร่องรอยการฉีกฉขาด และการตรวจพิสูจน์ด้วยเครื่องจับเท็จ

6. การตรวจทางชีววิทยาและดีเอ็นเอ (Biological Trace Evidence)

เป็นการตรวจพิสูจน์เกี่ยวกับลักษณะบุคคล เช่น ตรวจเส้นผม ขน เลือด อสุจิ และสารพันธุกรรม(DNA) โดยการใช้เทคนิคเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่ทำการทดสอบในห้องปฏิบัติการ โดยมีอุปกรณ์และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่มีขีดความสามารถในการตรวจพิสูจน์สูง เช่นเครื่อง Scanning Electron Microscope (SEM) ที่มีความสามารถตรวจวิเคราะห์พยานวัตถุในเชิงกายภาพได้ถึงระดับโมเลกุล หรือเทคนิค Polymerase Chain Reaction (PCR) ที่สามารถวิเคราะห์ดีเอ็นเอได้จากพยานวัตถุที่ได้มาจากร่างกายมนุษย์ (Body Material)

นิติวิทยาศาสตร์กับงานทางการแพทย์

ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้กับงานทางการแพทย์นั้นมีหลากหลายประเภทด้วยกัน โดยรวมเรียกได้ว่า นิติเวชศาสตร์

นิติเวชศาสตร์ (Forensic medicine) นั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของแพทย์อันประกอบไปด้วยวิชาย่อยหลายสาขาดังนี้

1. นิติพยาธิวิทยา (Forensic Pathology)

การตรวจชันสูตรพลิกศพเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับ การตายที่ผิดธรรมชาติ รวมถึงการตายโดยธรรมชาติแบบกะทันหันและไม่คาดคิดปรากฏตามกฎหมาย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 อันบัญญัติไว้ว่า “เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย “การตายโดยผิดธรรมชาติ คือ

- (1.) ฆ่าตัวตาย
- (2.) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (3.) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (4.) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (5.) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

นอกจากนี้ยังมีปรากฏบทบาทหน้าที่ของแพทย์ในการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 151 152 154 ซึ่งจะได้ศึกษาโดยละเอียดในหัวข้อที่ 5

1.1 การตรวจร่างกายภายนอกและภายในตลอดจนบาดแผลของผู้เสียหาย

ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้เสียหายถูกข่มขืนหรือกระทำชำเรา ถูกทำร้ายร่างกาย เพื่อเป็นพยานต่อศาล และให้ความเห็นกับพนักงานสอบสวน ตลอดจนการให้ความเห็นเกี่ยวกับการได้รับเงินชดเชยของ ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ ตามกฎหมายแรงงานในกรณีที่บาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือทุพพลภาพ เนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง

1.2 การตรวจหาความสัมพันธ์ของบิดา มารดา กับบุตรเป็นการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสายเลือด โดยพิจารณาจากปฏิกิริยาของหมู่เลือด ค้นพบจากการที่เอาเม็ดเลือดและน้ำเหลืองของมนุษย์แยกออกมาทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อกัน จนปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างมาก

2.การตรวจความผิดปกติทางจิตของผู้ต้องหาหรือจำเลย

เรียกอีกอย่างได้ว่า งานทางด้านนิติจิตเวช เป็นการตรวจความผิดปกติทางจิตของบุคคล ซึ่งในปัจจุบันมีโรงพยาบาลเฉพาะทาง และบางโรงพยาบาลก็มีตรวจอาการทางจิตดังกล่าวด้วย

3.งานตรวจทางชีววิทยากับวัตถุพยาน

อาจกล่าวได้ว่างานประเภทนี้นั้นเป็นการสนับสนุนพยานหลักฐานในการตรวจผู้ป่วย รวมถึงการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งวัตถุพยานประเภทดังกล่าวนี้อาจพบได้ในศพหรือผู้เสียหาย หรืออาจได้รับการส่งมาจากพนักงานสอบสวนก็ได้ เช่น การตรวจคราบอสุจิในผู้เสียหายที่ถูกกระทำชำเรา การตรวจคราบเลือด เป็นต้น

การตรวจวิเคราะห์สารพิษต่าง ๆ

เรียกอีกอย่างได้ว่า นิติพิษวิทยา เป็นการตรวจวิเคราะห์ทางเคมี และเครื่องมืออันทันสมัย และเป็นการตรวจทางชีววัตถุ ตัวอย่างเช่น เลือด อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของศพ เพื่อนำไปวิเคราะห์

วินิจฉัยสาเหตุการตายว่าเกิดจากการได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกายหรือไม่ นอกจากนี้ยังสามารถตรวจวินิจฉัยในผู้ป่วย หรือบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะได้รับสารพิษได้อีกด้วย

ความรู้เกี่ยวกับงานราชทัณฑ์

ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์และภารกิจหลัก

ที่ทำการ 222 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรีจังหวัดนนทบุรี 11000
 วันก่อตั้ง 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458
 เขตอำนาจ ทวีราชอาณาจักร
 งบประมาณ 12,141.9608 ล้านบาท (พ.ศ. 2559)
 ต้นสังกัด กระทรวงยุติธรรม

พันธกิจ :

1. ควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี
2. บำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

วิสัยทัศน์ :

กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ในการควบคุม แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่อสังคม

ภารกิจ/หน้าที่ :

ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษา หรือคำสั่งตามกฎหมาย กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา

กรมราชทัณฑ์ หรือเรียกเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า Department of Corrections เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดของ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งทำหน้าที่ดูแลเรือนจำและผู้ต้องขังจากคดีต่าง ๆ

อาจกล่าวได้ว่า การราชทัณฑ์ในประเทศไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจในแต่ละยุคสมัย

กิจการราชทัณฑ์ในประเทศไทย ก่อนรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เรือนจำต่าง ๆ จะสังกัดอยู่ตามส่วนราชการให้มีความสอดคล้องกับการปกครองแบบจตุสดมภ์ แบ่งได้เป็น เรือนจำในกรุงเทพมหานคร เรือนจำหัวเมืองชั้นนอก ซึ่งเรือนจำในกรุงเทพฯนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ "คุก" และ "ตะราง" อันมีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้

คุก เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษ ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป อยู่ในสังกัดกระทรวงนครบาล และ

ตะราง ใช้เป็นที่คุมขัง ผู้ต้องขังที่มีโทษต่ำกว่า 6 เดือน หรือนักโทษที่ไม่ใช่โจร หรือผู้ร้าย ตะรางนั้นจะสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับกิจการนั้น ๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก มีที่คุมขัง ผู้ต้องโทษ เรียกว่า "ตะราง" การคุมขังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมือง หรืออาจส่งต่อให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม รับตัวไปคุมขังแล้วแต่กรณีและโทษที่ได้รับ

ครั้นเมื่อถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีการปรับปรุงระเบียบราชการใหม่ โดยได้มีพระกรุณาโปรดให้สร้างคุกใหม่ขึ้น ซึ่งมีชื่อเรียกว่า "กองมหันตโทษ" และให้สร้างตะรางใหม่เรียกว่า "กองลหุโทษ" ซึ่งในสมัยนั้น รวมเรียกว่า "กรมนักโทษ" สังกัดกระทรวงนครบาล และในปี พ.ศ. 2444 (ร.ศ.120) ได้ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้า ให้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำขึ้นเพื่อให้เกิดการจัดการเรือนจำเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น จนถึงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมราชทัณฑ์ โดยมีพระยาชัยวิชิตวิศิษฏ์ธรรมธาดา (ข้า ณ ป้อมเพชร์) เป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรก

เมื่อปี พ.ศ. 2468 ได้เกิดภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจของประเทศ งบประมาณ รายได้รายจ่าย จึงไม่สมดุล พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงยุบกรมราชทัณฑ์และให้ไปสังกัดกระทรวงยุติธรรมแทน และต่อมาได้โอนกรมราชทัณฑ์ไปเป็นแผนกหนึ่ง (แผนกราชทัณฑ์) สังกัดใน กระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองการราชทัณฑ์จึงได้ยกฐานะเป็นกรมราชทัณฑ์ และมีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มีหน้าที่เกี่ยวกับการเรือนจำ การกักกัน ผู้มีสันดานเป็นโจรผู้ร้ายการรวมถึงฝึกและอบรมเด็กดัดสันดาน และในส่วนภูมิภาคได้มีการกำหนดเป็นเรือนจำจังหวัดและเรือนจำอำเภอขึ้นอีกด้วย และในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลในสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายในการปฏิรูประบบราชการได้ประกาศใช้

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพระราชกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๙ ก. เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป มีผลทำให้กรมราชทัณฑ์ต้องย้ายสังกัดจากกระทรวงมหาดไทย ไปสังกัดกระทรวงยุติธรรมตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๕

อำนาจและหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โดยให้สอดคล้องกับ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ นโยบาย ของกระทรวง หลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติ
3. ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง
4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือ คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เรือนจำ ทณฑสถาน และสถานที่กักขัง

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ มีเรือนจำ ทณฑสถาน และสถานที่กักขังในสังกัดจำนวน 143 แห่งเพื่อรองรับผู้ต้องราชทัณฑ์จำนวน 317,672 คน (ณ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2559) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

เรือนจำ

เรือนจำ แบ่งออกเป็น เรือนจำกลาง เรือนจำพิเศษ เรือนจำจังหวัด และเรือนจำอำเภอ มีอำนาจควบคุมต่างกันไปดังนี้

เรือนจำกลาง

หมายถึง เรือนจำปกติรับคุมขังผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาแล้ว และนักโทษเด็ดขาด ที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ปัจจุบันมีเรือนจำกลาง 34 แห่ง โดยมีเรือนจำกลางที่มีอำนาจคุมขังผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุก 15 ปี ถึงประหารชีวิต จำนวน 2 แห่ง คือ เรือนจำกลางบางขวางและ เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำพิเศษ เป็นเรือนจำที่รับผู้ต้องขังประเภทเดียวกับเรือนจำส่วนภูมิภาค ซึ่งในพื้นที่นั้นไม่มีเรือนจำส่วนภูมิภาคตั้งอยู่ เรือนจำพิเศษมีอำนาจคุมขัง ผู้ต้องขังที่ต้อง

รับโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี (2 แห่ง) จนถึงจำคุกไม่เกิน 15 ปี (28 แห่ง) ปัจจุบันมีเรือนจำพิเศษ 30 แห่ง

เรือนจำจังหวัด

เป็นเรือนจำส่วนภูมิภาคที่มีอำนาจคุมขัง ผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี แต่มีเรือนจำจังหวัด 1 แห่ง ที่มีอำนาจคุมขังผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 25 ปี คือ เรือนจำจังหวัดตรัง ปัจจุบันมีเรือนจำจังหวัด 49 แห่งเรือนจำอำเภอ เป็นเรือนจำส่วนภูมิภาคที่มีอำนาจคุมขังผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี จนถึงจำคุกไม่เกิน 15 ปี ปัจจุบันมีเรือนจำอำเภอ 26 แห่ง

ทัณฑสถาน

เป็นสถานที่ควบคุม กักขังผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดแยกประเภทแล้ว เพื่อประโยชน์ในการควบคุม บำบัดรักษา การอบรมแก้ไข และการฝึกวิชาชีพปัจจุบันมีจำนวน 25 แห่งเช่น หลุย ้วยหนุ่ม บำบัดพิเศษ และยังมีทัณฑสถานที่รับผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจนถึงประหารชีวิต จำนวน 2 แห่ง คือ ทัณฑสถานหญิงกลางทัณฑสถานโรงพยาบาลราชพัณฑ์ และทัณฑสถานที่รับผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจนถึงจำคุกตลอดชีวิต จำนวน 3 แห่ง คือ ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง และทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง

สถานกักขัง

สถานกักขัง เป็นสถานที่ที่มีอำนาจควบคุมผู้ต้องกักขัง ซึ่งเป็นผู้ถูกกำหนดโทษกักขัง โดยในปัจจุบันมีสถานกักขัง 5 แห่ง ได้แก่ สถานกักขังกลางจังหวัดตราด สถานกักขังกลางจังหวัดลำปาง สถานกักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด สถานกักขังกลางจังหวัดปทุมธานี และสถานกักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานกักกัน

สถานกักกัน 1 แห่งเท่านั้น คือ สถานกักกันนครปฐม

4.2 ประวัติความเป็นมาของเรือนจำกลางคลองเปรม

ภารกิจหลักของเรือนจำกลางคลองเปรม

1. ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ
2. แก้ไข พัฒนาพฤติกรรมและนิสัยของผู้ต้องขังให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้เมื่อพ้นโทษ
3. สร้างเสริมสมรรถนะในการบริหารงานราชทัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่และความรับผิดชอบของเรือนจำกลางคลองเปรม

หน้าที่ของเรือนจำกลางคลองเปรมคือการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำ

พิพากษาศาล และคำสั่งของผู้มีอำนาจ ตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ และหลักการทางสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

โครงสร้างการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบไปด้วย

1. ส่วนงานการบริหารทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การวางแผนการประชุม การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การประชาสัมพันธ์ อัตราค่าจ้าง บริหารงานบุคคล อาคารสถานที่และพัสดุ การเงินและการบัญชี รวมไปถึง งานที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดโดยเฉพาะ และยังแบ่งออกเป็นอีก 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายพัสดุ ฝ่ายเลขานุการ ศูนย์บริหารยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา

2. ส่วนงานการควบคุมผู้ต้องขัง

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงานในการควบคุมผู้ต้องขัง การป้องกันการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าหรือออกจากเรือนจำ และการรักษาการณ์ ซึ่งส่วนงานนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายรักษาการณ์ และฝ่ายควบคุมกลาง ซึ่งจะมีหัวหน้าฝ่ายควบคุมแบ่งออกเป็น แดน 1-10 โดยแบ่งตามอายุ ประเภทความผิดและโทษของผู้ต้องขัง เช่น

แดน 1 คือผู้ต้องขังโทษไม่เกิน 50 ปี และผู้ต้องขังเบี่ยงเบนทางเพศ

แดน 2 คือแดนที่เป็นเขตควบคุมพิเศษและความมั่นคงสูง รับผู้ต้องขังโทษตั้งแต่ 50 ปี จนถึงประหารชีวิต รวมทั้งผู้ต้องขังรายสำคัญ หรือคดีอุจฉกรรจ์ เป็นต้น

3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการให้การศึกษา วิชาสามัญ และวิชาชีพ รวมไปถึงการอบรมและพัฒนาจิตใจ การบริหารเป็นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

- ฝ่ายฝึกวิชาชีพ ทำหน้าที่วางแผนและดำเนินการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขัง โดยต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่มีและความต้องการของตลาดรวมถึงความถนัดของผู้ต้องขัง

- ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ทำหน้าที่ฟื้นฟูพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขัง โดยการอบรมพัฒนาจิตใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมผู้ต้องขัง และจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น

4. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง 2 ทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ ดำเนินการด้านทะเบียนประวัติผู้ต้องขังโดยแบ่งออกได้เป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

- ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ ทำหน้าที่รับตัวผู้ต้องขัง ตรวจสอบหมายศาล ทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง ดำเนินการด้านการเลื่อน-ลดชั้น การย้าย การพักการลงโทษ ดำเนินการเกี่ยวกับผู้ต้องขังป่วย และถึงแก่กรรม การปล่อยตัว รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

- ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้ความรู้ในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การตรวจสอบและจัดส่งจดหมาย การรับของฝาก การต้อนรับและประสานงานกับสถานทูต/สถานกงสุล การดำเนินการเกี่ยวกับการโอนตัวและปล่อยตัวผู้ต้องขังต่างประเทศ
- ฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ต้องจำแนกผู้ต้องขังเป็นไปตามหลักทฤษฎีวิทยา เพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

5. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ทำหน้าที่จัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ผู้ต้องขังในเรือนจำ ดำเนินการรับฝาก-ถอนเงินผู้ต้องขัง ให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมญาติ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมออกกำลังกาย ให้คำปรึกษาแนะนำ การสงเคราะห์ผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติเยี่ยม จัดสวัสดิการด้านอาหารตามหลักโภชนาการและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้

4.3 การชั้นสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายของผู้ต้องขัง

โดยที่กรมราชทัณฑ์ได้ออกหนังสือเลขที่ ยธ ๐๓๐๕.๑/๓๐๓๐๓ ว่าด้วยเรื่อง กำชับการรายงานกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังเสียชีวิตผิดธรรมชาติหรือการหลบหนี การรายงานข้อมูลเบื้องต้นกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังหรือผู้ต้องกักขัง เสียชีวิตผิดธรรมชาติโดยให้รายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เกิดเหตุการณ์ขึ้น นั้น

กฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพกรณีการตายในระหว่างถูกคุมขัง

เมื่อมีความตายของนักโทษหรือผู้ต้องขังเกิดขึ้น แต่ไม่สามารถตอบได้ว่าสาเหตุแห่งความตายที่แท้จริงเกิดขึ้นจากปัจจัยใด เช่น การถูกซ้อม ถูกรุมทำร้าย อาหารเป็นพิษ หรืออาการเจ็บป่วยอื่น ๆ เป็นผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของการตรวจสอบ การดูแลรักษาความปลอดภัย รวมถึงมาตรฐานของโรงพยาบาลทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ตลอดจนความรู้ ทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีการชั้นสูตรพลิกศพเพื่อค้นหาสาเหตุแห่งการตายโดยแท้จริง

การชั้นสูตรพลิกศพเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญทางกฎหมายเพื่อเป็นการค้นหาสาเหตุการตายที่แท้จริงและพิสูจน์พฤติการณ์แห่งการตาย ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในด้านต่าง ๆ การชั้นสูตรพลิกศพนั้น ต้องดำเนินการในสถานที่ที่พบศพ ซึ่งโดยหลักแล้วจะเป็นการตรวจดูสภาพศพเพียงภายนอกเพื่อทราบว่าผู้ตายเป็นใคร มีรายละเอียดอย่างไรในตอนพบ ซึ่งมีเพียงบางกรณีเท่านั้นที่ต้องใช้การผ่าศพเพื่อพิสูจน์สาเหตุการตาย จึงอาจกล่าวได้ว่าการชั้นสูตรพลิกศพนั้นเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งในการสอบสวนคดีอาญาเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ผู้ตาย และญาติโดยแท้จริง

สำหรับในประเทศไทยกฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพนั้น มีหลักเกณฑ์เบื้องต้นปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในงานวิจัยเล่มนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้น

ของการชั้นสูตรพลิกศพของ นักทัมทวิทยา ในกรมราชทัณฑ์ ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติงานราชทัณฑ์ ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษากฎหมายทั้งสองฉบับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้แพทย์ต้องทำการชั้นสูตรพลิกศพปรากฏตามบทบัญญัติมาตรา 148 มาตรา150 มาตรา151 และมาตรา 154 ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 148 บัญญัติว่า

เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชั้นสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย การตายโดยผิดธรรมชาติ คือ

- (1.) ฆ่าตัวตาย
- (2.) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย
- (3.) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย
- (4.) ตายโดยอุบัติเหตุ
- (5.) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ

การตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานนั้น ได้แก่ การตายในระหว่างการถูกควบคุม การขัง กักขัง หรือระหว่างการถูกจำคุกหรือควบคุมตัวของเจ้าพนักงานตามกฎหมายหรือตามคำสั่งของศาล คำพิพากษาของศาล ทั้งนี้ไม่ว่าการตายนั้นจะเป็นการตายโดยผิดธรรมชาติหรือไม่ก็ตาม ด้วยเหตุผลที่เพื่อพิสูจน์ว่าเจ้าพนักงานที่ทำการควบคุมนั้นเกี่ยวข้องกับการตายของผู้ผู้ในความควบคุมหรือไม่

การตายโดยผิดธรรมชาติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นมีความหมายด้วยกัน 5 ประการตามที่ปรากฏ และอาจแบ่งเป็นสาเหตุการตายโดยผิดธรรมชาติในการพิสูจน์ทางการแพทย์ที่พบได้ดังนี้

- สาเหตุการตายอาจเกิดจากบาดแผล เช่น การปรากฏบาดแผลฉีกขาดตามผิวหนังที่เกิดมาจากของแข็งของแหลม หรือของมีคมต่าง ๆ รวมไปถึงอาวุธร้ายแรง ดังเช่น ปืนและวัตถุระเบิด เป็นต้น ซึ่งบาดแผลดังกล่าวจะมีเลือดออกมากและอาจเป็นสาเหตุแห่งการตายได้ เพราะอวัยวะภายในอาจถูกทำลาย รวมไปถึงการตายเพราะการทำงานของอวัยวะสำคัญไม่สามารถทำงานได้ รวมทั้งตายจากภาวะแทรกซ้อนจากบาดแผลที่เกิดขึ้นได้ด้วย
- สาเหตุการตายอาจเกิดจากการขาดอากาศหายใจ นั่นได้แก่ การเสียชีวิตเพราะการที่ร่างกายขาดก๊าซออกซิเจนเข้าไปหล่อเลี้ยงอวัยวะสำคัญ

ลักษณะทั่วไปของศพที่ตายจากการขาดอากาศ ได้แก่ การเขียวคล้ำที่ใบหน้า ริมฝีปาก เล็บมือ เล็บเท้ามีจ้ำเลือดออกเป็นจุดหรือเป็นจ้ำบริเวณเยื่อบุตา ใต้เยื่อในปาก ใต้เยื่อหุ้มปอด ใต้เยื่อหุ้มหัวใจ อวัยวะภายในต่าง ๆ มีเลือดคั่ง เลือดอาจเป็นน้ำใสๆ ภายหลังตายใหม่ๆ กล้ามเนื้อหัวใจอ่อนปวกเปียก มีเลือดขังเต็มในช่องหัวใจ แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าวก็มีใช้ลักษณะเฉพาะของการขาดอากาศเท่านั้น การตายจากเหตุอื่นบางรายก็พบลักษณะดังกล่าวได้ด้วย

สำหรับการตายโดยมีสาเหตุมาจากการขาดอากาศหายใจนั้น อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท

1. ทางเดินหายใจถูกอุด เช่น การที่ปากและจมูกถูกอุด ทำให้หายใจไม่ได้ พบได้ในคนที่ตกอยู่ในที่แคบ ๆ อากาศไม่พอ
  2. การมีบางสิ่งขัดขวางการเคลื่อนไหวของการหายใจ เช่น การที่มีของหนักทับบริเวณทรวงอกและหน้าท้องทำให้ไม่สามารถหายใจได้ เช่น ถูกฝังทั้งเป็น ถูกของหนักทับ เป็นต้น
  3. การรัดหรือกดหลอดเลือดที่จะไปเลี้ยงสมอง เช่น บีบคอ รัดคอ และแขวนคอ การตายจากเหตุกลุ่มนี้ ไม่ได้เป็นเพราะขาดอากาศอย่างเดียวแต่เป็นเพราะมีการรัดหรือกดหลอดเลือดที่จะไปเลี้ยงสมองตรงบริเวณลำคอ สมองขาดออกซิเจนโดยตรงจึงทำให้ตาย
  4. การจมน้ำ อาจพบบ่อยได้ในกลุ่มเด็ก ๆ ที่ว่ายน้ำไม่เป็น หรือคนที่ว่ายน้ำเป็นแต่เกิดอุบัติเหตุตกลงไปในน้ำ รวมถึงกรณีทั้งหมดสติก่อนตกน้ำและจมน้ำไปใต้น้ำ เมื่อตกน้ำจมน้ำจะหายใจเอาน้ำเข้าไปแทนอากาศ และเมื่อหายใจออกอากาศที่ยังคงเหลืออยู่ในร่างกายก็จะถูกขับออกมา แต่เมื่อสูดเข้าไปจะมีแต่น้ำเข้าไปแทนที่อากาศ หากเป็นเช่นนี้ไม่กี่ครั้งสมองก็ขาดออกซิเจนทำให้หมดสติและถึงแก่ความตายได้ในที่สุด
- สาเหตุจากพลังงานทางกายภาพ เช่น การตายจากความร้อน ความเย็น กระแสไฟฟ้า หรือรังสีจากเหตุเหล่านี้มักเป็นอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่
  - สาเหตุจากยาพิษหรือสารพิษ ซึ่งอาจแบ่งได้ดังนี้
    1. สารเคมีต่าง ๆ รวมทั้งพวกโลหะหนัก เช่น ตะกั่วปรอท เป็นต้น
    2. ยารักษาโรค ซึ่งโดยทั่วไปแล้วนั้น หากมีการทานยารักษาโรคเกินขนาดจะเป็นอันตรายต่อร่างกายและถึงตายได้
    3. ก๊าซหรือของเหลวที่ระเหยได้ซึ่งหากมีการสูดดมเข้าไปจำนวนมากร่างกายจะไม่สามารถทำงานต่อไปได้ เช่น คาร์บอนมอนอกไซด์ แอลกอฮอล์ เป็นต้น
    4. ของเหลวมีฤทธิ์กัด เช่น น้ำยาล้างห้องน้ำ กรด หรือด่างอย่างแรงบางประเภท

5. สารพิษจากพืช พืชบางประเภทนั้นก็ถูกตรวจพบว่ามีสารพิษอันเป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ ในพืชที่เป็นพิษมักมีสารจำพวกแอลคาลอยด์ และในพืชบางชนิดอาจมีสารจำพวกน้ำมันที่เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต
6. สารพิษจากพวกจุลินทรีย์ ได้แก่ พิษจากเชื้อโรคชนิดต่างๆ เช่น แบคทีเรีย เป็นต้น
7. พิษจากสัตว์มีพิษที่พบได้ทั่วไป เช่น งูพิษประเภทต่างๆ งูเห่า งูจงอาง รวมไปถึงแมลงต่าง ๆ ที่มีพิษ เป็นต้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 150 วางหลักดังนี้

ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพ ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือได้รับหนังสืออนุมัติจากแพทยสภา ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นอาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้ทำแพทย์ดังกล่าวนั้นบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้ทันที และรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่องและอาจขยายได้หากมีความจำเป็น แต่ต้องบันทึกเหตุผล

ในกรณีที่ความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติหน้าที่ราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ละดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามที่ระบุ

เมื่อได้รับสำนวนชันสูตรพลิกศพแล้วให้พนักงานอัยการทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้ ภายในสามสิบวันนับแต่ได้รับสำนวน หากมีความจำเป็นอาจขยายระยะเวลาและต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ

คำสั่งของศาลให้ถึงที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น

สำหรับรายละเอียดในมาตรา 150 นั้นจะเป็นการกล่าวถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบไปด้วยพนักงานสอบสวน แพทย์ตามลำดับที่ได้บัญญัติไว้ และในกรณีหากเป็นการตายในระหว่างคุมขัง

นั้นต้องมีพนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพด้วย ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวนี้ยังหาสาเหตุการตายไม่พบ หรือไม่ชัดเจน จึงจะต้องทำการส่งศพนั้นให้แพทย์ทำการผ่าศพเพื่อตรวจหาสาเหตุการตายโดยละเอียดได้ที่สถาบันนิติเวชวิทยา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือโรงพยาบาลอื่นที่มีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติเวช เพื่อทำการผ่าศพ หรือการแยกธาตุตามมาตรา 151 นั้นเอง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 151 บัญญัติว่า

ในเมื่อมีการจำเป็นเพื่อพบเหตุของการตาย เจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพมีอำนาจสั่งให้ผ่าศพแล้วแยกธาตุส่วนใด หรือจะให้ส่งศพหรือบางส่วนไปยังแพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลก็ได้

สำหรับการชันสูตรพลิกศพโดยการผ่าศพเพื่อตรวจนั้น ต้องกระทำต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นเพื่อพิสูจน์ทราบสาเหตุการตาย เฉพาะในกรณีที่มีการพลิกศพโดยหลักการทั่วไปนั้นไม่สามารถบอกถึงสาเหตุของการตายได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ตามมาตรา 151 ซึ่งได้กล่าวถึงการผ่าศพเพื่อแยกธาตุส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่าการผ่าศพนั้นเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการค้นหาสาเหตุการตาย ทั้งสามารถเป็นคำตอบที่ชัดเจนจากข้อสงสัยที่อาจเกิดจากการพลิกศพได้ การผ่าศพนั้นเป็นการตอบคำถามได้ชัดเจนและลึกกว่าการพลิกศพโดยทั่วไปเพราะการพลิกศพนั้น เป็นเพียงการพิจารณาคุณภาพศพจากเพียงภายนอกเพื่อตอบข้อสงสัยในเบื้องต้นถึงสาเหตุ และพฤติการณ์การตายเท่านั้น รวมถึงกรณีที่มีการพลิกศพไม่พบร่องรอยหรือบาดแผลใด ๆ ที่ทำให้ถึงแก่ความตายได้นั้น การผ่าศพนี้จะเป็นการบ่งชี้ได้ชัดเจนถึงอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายอันส่งผลให้ถึงพฤติการณ์การตายได้ เช่น การตายนั้นอาจเกิดจากมีม้ามแตก การถูกอาวุธหรือของมีคม เส้นเลือดในสมองแตก หรือสาเหตุแห่งการตายนั้นเกิดจากโรคร้ายต่าง ๆ หรือโรคธรรมดาทั่วไปนั่นเอง ทั้งนี้การผ่าศพนั้นนอกจากจะใช้วิธีการตรวจพิสูจน์ด้วยตาเปล่าจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ยังรวมถึงการนำเอาชิ้นเนื้อ ก้อนเนื้อต่าง ๆ ที่พบในศพไปตรวจพิสูจน์ด้วยกล้องจุลทรรศน์ หรือวิธีทางการแพทย์อื่น ๆ อีกด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 152 บัญญัติว่า

ให้แพทย์หรือพนักงานแยกธาตุของรัฐบาลปฏิบัติ ดังนี้

- (1.) ทำรายงานถึงสภาพของศพ หรือส่วนของศพตามที่พบเห็นหรือที่ปรากฏจากการตรวจพร้อมทั้งให้ความเห็นในเรื่องนั้น
  - (2.) แสดงเหตุที่ตายเท่าที่จะทำได้
  - (3.) ลงวันเดือนปี และรายชื่อในรายงานแล้วจัดส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ”
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 154 บัญญัติว่าให้ผู้ชันสูตรพลิกศพทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวว่าเป็นใครหรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดเท่าที่จะทราบได้

ขั้นตอนตามกฎหมายที่กำหนดให้ต้องชันสูตรพลิกศพ

การกำหนดให้ทำการชันสูตรพลิกศพและขั้นตอนต่างๆ ในการทำการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดรายละเอียดซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้ กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำการชันสูตรพลิกศพ คือ การตายระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน และการตายโดยผิดธรรมชาติซึ่งหมายถึง การฆ่าตัวตาย การถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้าย อุบัติเหตุ และการตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ตามความหมายในมาตรา 148

การชันสูตรพลิกศพนั้นให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบในพื้นที่ร่วมกับแพทย์นิติเวช หรือกรณีไม่มีแพทย์นิติเวชนั้นก็ให้ทำร่วมกับแพทย์โรงพยาบาลรัฐ หรือถ้าไม่มีแพทย์โรงพยาบาลรัฐก็ให้เป็นหน้าที่ของแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หากแพทย์ประจำสาธารณสุขจังหวัดไม่มีก็ให้เป็นหน้าที่ของแพทย์โรงพยาบาลเอกชน หรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 150

ทั้งนี้ก่อนการทำการชันสูตรพลิกศพนั้นให้แจ้งพนักงานสอบสวนแจ้งให้ญาติ สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายอย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้ และหากเป็นกรณีการตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ต้องมีพนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ร่วมชันสูตรกับพนักงานสอบสวนและแพทย์

เมื่อการชันสูตรพลิกศพเสร็จสิ้นแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนละแพทย์ที่ต้องทำรายงานเป็นหนังสือแสดงถึงสาเหตุ พฤติการณ์การตาย ระบุว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน ถึงแก่ความตายเมื่อใด ภายในเจ็ดวันแต่อาจขยายระยะเวลาได้ หากตายโดยคนทำร้ายให้กล่าวหาว่าใครเป็นคนร้ายเท่าที่จะทราบได้ และหากผลการชันสูตรนั้นพบว่าการตายเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา พนักงานสอบสวนต้องดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดต่อไป แต่สาเหตุการตายหากไม่เกี่ยวข้องกัคดีอาญาให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการชันสูตรพลิกศพให้อัยการ และอัยการส่งให้ผู้ว่าราชการต่อไป

สำหรับกรณีที่ความตายเกิดขึ้นระหว่างการคุมขังหรือการควบคุมตัวของเจ้าพนักงานนั้น เช่น การตายในระหว่างถูกคุมขัง อยู่ในเรือนจำถือได้ว่ามีกรณีให้ควรสงสัยว่าพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องกับการตายหรือไม่ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบกรณีนี้เป็นพิเศษ โดยต้องมีพนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอขึ้นไปเข้าร่วมในการชันสูตรด้วย ซึ่งผู้ทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพนั้นให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการร่วมทำสำนวนยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้มีการ ไต่สวนการตาย โดยศาล และศาลจะเป็นผู้ทำคำสั่งว่าผู้ตาย คือใคร ตายที่ใด เมื่อใด รวมไปถึงระบุสาเหตุและพฤติการณ์การตาย โดยก่อนการไต่สวนนั้น ศาลต้องปิด

ประกาศแจ้งกำหนดวันไต่สวน และแจ้งให้ญาติของผู้ตายทราบ ทั้งนี้ญาติของผู้ตายมีสิทธิในการแต่งตั้งทนายความ หรือนำส่งพยานหลักฐานอื่น ๆ ได้ และสามารถนำพยานมาเบิกความต่อศาลได้ และศาลอาจเรียกพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นประกอบ จนกว่าศาลจะพอใจได้และทำคำสั่ง อาจกล่าวได้ว่าการไต่สวนการตายโดยศาลนี้เป็นขั้นตอนเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานว่าเป็นสาเหตุการตายหรือไม่ มาตรา 150 ซึ่งได้กำหนดชัดเจนว่าต้องมีการไต่สวนโดยศาล และแม้จะพอทราบสาเหตุการตายแล้วนั้นก็ยังคงต้องส่งให้ศาลเป็นผู้ทำคำสั่ง ในกรณีดังกล่าวนี้ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการจึงต้องทำสำนวนส่งให้แก่ศาลทุกกรณี

5.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560

หมวด ๒

อำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานเรือนจำ

มาตรา ๑๗ อธิบดีมีอำนาจกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำในส่วนที่เกี่ยวข้องแก่ การงานและความรับผิดชอบ ตลอดจนเงื่อนไขที่จะปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่นั้น ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ผู้บัญชาการเรือนจำอาจแต่งตั้งให้ข้าราชการหรือ บุคลากร จากส่วนราชการอื่นเป็นผู้ช่วยเหลือกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นครั้งคราวได้ โดยให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานเรือนจำ การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๑๘ ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้เจ้าพนักงานเรือนจำเข้ารับการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีการประเมินและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึง การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะและความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

มาตรา ๒๐ เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับแก่ผู้ต้องขังไม่ได้ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเพื่อป้องกันตัว

(๒) ผู้ต้องขังพยายามหลบหนี ใช้กำลังกายขัดขืนโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำหรือระเบียบกรมราชทัณฑ์การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานเรือนจำจะใช้กำลังบังคับได้เพียงเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม กับพฤติการณ์ และต้อง รายงานเหตุต่อผู้บัญชาการเรือนจำทันที

มาตรา ๒๑ ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ที่จะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๒) ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมหรืออาการสื่อว่าเป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตไม่สมประกอบซึ่งอาจจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(ก) ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์ที่น่าจะหลบหนีการควบคุม

(ข) เมื่อผู้ต้องขังถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควร ที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

(ค) เมื่ออธิบดีสั่งว่าเป็นการจำเป็นต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องจากสภาพของเรือนจำ สภาพของ ท้องถิ่น หรือเหตุจำเป็นอื่นให้ผู้บัญชาการเรือนจำกำหนดตัวพัสดีผู้มีอำนาจสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการ แก่ผู้ต้องขังตาม (๑) (๒) หรือ (๓) และสั่งเพิกถอนคำสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการนั้น การใช้เครื่อง พันธนาการตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) กับผู้ต้องขังซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ผู้ต้องขังซึ่งมีอายุ เกินหกสิบปี ผู้ต้องขังหญิง หรือผู้ต้องขังซึ่งเจ็บป่วย พัสดีผู้มีอำนาจสั่ง เจ้าพนักงานเรือนจำ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุม แล้วแต่กรณี ต้องเห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ นั้นด้วย การกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของเครื่องพันธนาการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง มาตรา ๒๒ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธอื่น นอกจากอาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังกำลังหลบหนีหรือพยายามหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ

(๒) ผู้ต้องขังก่อความไม่สงบขึ้นและไม่เชื่อฟังเจ้าพนักงานเรือนจำห้ามปราม

(๓) ผู้ต้องขังใช้กำลังทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น

ประเภทหรือชนิดของอาวุธตามวรรคหนึ่งที่เจ้าพนักงานเรือนจำจะพึงมีไว้ในครอบครองหรือใช้ ให้ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ เฉพาะแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังมีอาวุธและขัดขืนไม่ยอมวางอาวุธ อันอาจเกิดอันตรายต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือผู้อื่น

(๒) ผู้ต้องขังซึ่งกำลังหลบหนีโดยไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่น ที่จะ จับกุมได้

(๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไปก่อการจู่โจม เปิดหรือพยายามเปิดหรือทำลายหรือพยายาม ทำลาย ประตู รั้ว กำแพง หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ภายในเรือนจำ หรือใช้กำลังทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ หรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำสั่งให้หยุด

(๔) ผู้ต้องขังใช้อาวุธทำร้ายหรือพยายามทำร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำหรือผู้อื่น การใช้อาวุธปืนตาม วรรคหนึ่ง หากมีเจ้าพนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจเหนือตนอยู่ในที่นั้นด้วย และอยู่ในวิสัยที่จะ รับคำสั่งได้ การใช้อาวุธปืนนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้นั้นแล้ว เท่านั้น

มาตรา ๒๔ ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินอันอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของผู้ต้องขัง ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่สามารถย้ายผู้ต้องขังไปควบคุมไว้ ณ ที่อื่นได้ทันท่วงที จะปล่อยผู้ต้องขัง

ไปชั่วคราวก็ได้ และให้แจ้งผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปทราบว่าจะต้องกลับมาเรือนจำ หรือรายงานตนยัง สถานีตำรวจ หรือที่ว่าการอำเภอภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับตั้งแต่วันที่ได้รับการปล่อยไป และต้อง ปฏิบัติตามคำสั่งของ เจ้าหน้าที่นั้น ๆ ถ้าผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยไปไม่กลับมาเรือนจำ ไม่ไปรายงานตน หรือละเลยไม่ปฏิบัติ ตามคำสั่งดังกล่าว โดยไม่มีเหตุที่อาจรับฟังได้ ให้ถือว่าผู้ต้องขังนั้นมีความผิด ฐานหลบหนีที่คุมขังตามประมวล กฎหมายอาญา ในกรณีที่เจ้าพนักงานเรือนจำแจ้งให้ผู้ต้องขังที่ถูก ปล่อยไปรายงานตนยังสถานีตำรวจหรือที่ว่าการ อำเภอใด ให้เจ้าพนักงานเรือนจำรีบแจ้งไปยังสถานี ตำรวจหรือที่ว่าการอำเภอนั้นโดยเร็ว

มาตรา ๒๕ ภายในเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับตั้งแต่วันที่ทราบเหตุผู้ต้องขังหลบหนี เพื่อประโยชน์ ในการจัดการจับกุมผู้ต้องขังหลบหนี ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นหรือจับกุมผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนี เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวหลบซ่อนอยู่ และมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นเข้าไปหรือรอ จนกว่า จะได้หมายค้นจากศาลมาได้ ผู้ต้องขังนั้นจะหลบหนีไป หากเจ้าของหรือผู้รักษาสถานที่นั้น ไม่ยอมให้เข้าไป เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้กำลังเพื่อเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลาย ประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้ว หรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่นทำนองเดียวกันนั้นก็ได้

(๒) ค้นยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ต้องขังซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนีได้เข้าไปหลบซ่อนอยู่ และหากปล่อยให้นั่งเข้าไปจะไม่สามารถตามหายานพาหนะหรือผู้ต้องขังดังกล่าวได้ เจ้าพนักงาน เรือนจำตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้อง ได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์โดยทำเอกสาร และ เครื่องหมายแสดงการมอบหมายอำนาจหน้าที่ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานเรือนจำที่ได้รับอนุมัตินั้น และเจ้าพนักงานเรือนจำผู้นั้นต้องแสดงเอกสารและเครื่องหมายดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง ในการดำเนินการตามมาตรานี้ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้อาวุธหรืออาวุธปืนตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขตามมาตรา ๒๒ หรือมาตรา ๒๓ แล้วแต่กรณี กับผู้ต้องขังนั้นได้

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจตามมาตรา ๒๕ นอกจากเจ้าพนักงานเรือนจำต้องดำเนินการ เกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) แสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(๒) บันทึกเหตุอันควรสงสัยและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องเข้าค้นเป็นหนังสือให้ไว้แก่เจ้าของ ผู้รักษาหรือผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีบุคคลดังกล่าวอยู่ ณ ที่นั้น ให้เจ้า พนักงาน เรือนจำผู้ค้นส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นไว้แก่บุคคลนั้นในโอกาสแรกที่สามารถกระทำได้

(๓) รายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปชั้นหนึ่งทราบ ใน

กรณีที่เป็นกรเข้าคั้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก เจ้าพนักงานเรือนจำผู้เป็นหัวหน้า ในการเข้าคั้นต้องเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำชั้นพิเศษขึ้นไป

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจกำหนดอาณาบริเวณภายนอกเรือนจำซึ่งเป็นที่สาธารณะเป็นเขตปลอดภัยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา พร้อมแสดงแผนที่ของอาณาบริเวณดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบริเวณนั้นประกอบด้วย

ในกรณีที่มีพฤติการณ์และเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลหรือยานพาหนะใดอาจส่งยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ สารระเหย อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน โทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น อุปกรณ์ของสิ่งของดังกล่าว รวมทั้งวัตถุอื่นที่เป็นอันตรายหรือกระทบต่อ ความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำเข้าไปในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจค้นบุคคล หรือยานพาหนะนั้นในเขตปลอดภัยตามวรรคหนึ่งได้ รวมทั้งมีอำนาจยึด ทำให้เสียหาย ทำให้ใช้การไม่ได้ หรือทำลายสิ่งของและทรัพย์สินที่ใช้เป็นเครื่องมือในการนำส่งสิ่งของดังกล่าวด้วย ในกรณีที่เป็นความผิด ทางอาญาให้มีอำนาจจับกุมและแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่ถูกจับ เพื่อดำเนินการต่อไป

สิ่งของและทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคสอง หากไม่ได้ใช้เป็นพยานหลักฐานในทางคดีและไม่ใช่ เป็นทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้คืนแก่เจ้าของ เว้นแต่กรณีตามหาเจ้าของไม่ได้ หรือ เป็นของสูญหาย ให้จำหน่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๕ ถ้าเจ้าพนักงานเรือนจำได้ขอให้บุคคลใดช่วยเหลือ ให้บุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงานเรือนจำได้ หากบุคคลนั้นเจ็บป่วย ได้รับบาดเจ็บ หรือตายเพราะเหตุที่ได้เข้าช่วยเหลือ เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วย การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่ มนุษยธรรม

มาตรา ๒๙ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไป ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องขังกับ ทนายความของผู้นั้น

มาตรา ๓๐ เจ้าพนักงานเรือนจำ ข้าราชการหรือบุคลากรจากส่วนราชการอื่น ตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง และบุคคลซึ่งช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๒๘ ไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หากเป็นการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้อง ค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

5.3 หนังสือของกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยเรื่องการรายงานกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังเสียชีวิต

โดยที่กรมราชทัณฑ์ได้ออกหนังสือเลขที่ ยธ ๐๗๐๕.๑/๓๐๗๐๓ ว่าด้วยเรื่อง กำชับการรายงานกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังเสียชีวิตผิดธรรมชาติหรือการหลบหนี ซึ่งเป็นการรายงานข้อมูลเบื้องต้นกรณีเกิดเหตุผู้ต้องขังหรือผู้ต้องกักขัง เสียชีวิตผิดธรรมชาติโดยให้รายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เกิดเหตุการณ์ขึ้น เนื่องจากการรายงานเหตุการณ์เสียชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำในปัจจุบันมีการสรุปสาเหตุการตายค่อนข้างล่าช้า อาจเนื่องจากมีหลายขั้นตอนกว่าจะสรุปสาเหตุการตายได้ จึงต้องมีหนังสือกำชับออกมาเพื่อเน้นย้ำว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์เสียชีวิตของผู้ต้องขังต้องรีบรายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบภายใน 24 ชั่วโมง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานนิติเวช

งานวิจัยเรื่อง การเสียชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ ของ จิตต์รวี สุนทรนนท์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภัทร์ ได้กล่าวไว้ว่า ราชทัณฑ์มีหน้าที่ดูแลและควบคุมผู้ต้องขังให้ได้รับโทษตามกฎหมายบังคับโทษจำคุกและแก้ไขพฤติกรรมเสียของผู้ต้องขังให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม การทำงานของราชทัณฑ์จึงเป็นการทำงานต่อมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมาย เมื่อเกิดกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำจึงต้องมีการชันสูตรพลิกศพและไต่สวนการตายตามประมวลกฎหมาย แม้จะเป็นการตายด้วยเหตุธรรมชาติ เช่น ป่วยตาย ก็ตาม ในปัจจุบันกฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ มีแต่แนวทางการปฏิบัติ ตามหนังสือเวียนกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ 0705/2109 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2548 เรื่องกำชับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเสียชีวิต

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ “การชันสูตรพลิกศพในระบบต่าง ๆ” แพทยสภาสารปีที่ 4 พ.ศ. 2518:(242) ได้กล่าวไว้ว่า เราสามารถแบ่งลักษณะการตายของมนุษย์ได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

การตายแบบธรรมชาติ เป็นการตายที่เกิดจากโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ และการตายโดยผิดธรรมชาติ ได้แก่ การตายที่เกิดจากถูกสัตว์ทำร้าย การฆาตกรรมจากมนุษย์ด้วยกันเอง การฆ่าตัวตาย การตายด้วยอุบัติเหตุ การสืบสวนการตายโดยผิดธรรมชาติ เรียกตามกฎหมายว่า การชันสูตรพลิกศพ

พยานหลักฐาน

สมาน ศิริเจริญสุข (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา ผลการศึกษาพบว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งสำคัญ ในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแม้อาชญากรมีการวางแผนสลับซับซ้อนเพียงใดก็ตาม มักทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานในการกระทำความผิดเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไว้ในที่เกิดเหตุเสมอ แต่ร่องรอยพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุมักถูกทำลายหรือทำให้เสียหาย

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช (2540, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการกลั่นกรองพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน ผลการศึกษาพบว่า การกลั่นกรองพยานหลักฐานชั้นสอบสวนนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องกลั่นกรองให้ได้พยานหลักฐานที่ดีที่สุด หรือเป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่าต่อการรับฟังของศาลให้มากที่สุด

มนอ ซอศรีสาสร (2530, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ คั่น ยึด โดยมีขอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีพยานวัตถุและพยานเอกสาร พบว่า ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ได้สร้างหลักการไม่รับฟังพยานวัตถุและพยานเอกสารที่ได้มาโดยมิชอบ เพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งไม่รับฟังพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่สืบเนื่องมาจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย

งานวิจัยในต่างประเทศ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

Garrison D.H.Jr (2004) พบว่า ในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดสำหรับผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุคือ การที่ผู้เข้าไปทำลายสถานที่เกิดเหตุ โดยเจ้าหน้าที่ นักสืบ หรือผู้สังเกตการณ์ สิ่งที่จะเสริมเพื่อป้องกันวัตถุพยาน ก็คือ ควรจะกำหนดกฎเกี่ยวกับ การป้องกันการรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ โดยกำหนดรายละเอียด ดังนี้ เจ้าหน้าที่ต้องกำหนดเส้นทางเข้าที่เกิดเหตุ สำหรับผู้ที่จะเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงถามชื่อ ชั้นยศ ตำแหน่ง รวมถึงเวลาที่มาถึงและออกจากที่เกิดเหตุ ดังนั้น การกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จะช่วยแก้ไข ปัญหาของการเข้าไปทำลายวัตถุพยานได้

Hayden B. Baldwin (2000) ศึกษาถึงกระบวนการเบื้องต้นของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยพบว่า มีหลายรูปแบบและหลายขั้นตอน แต่มีกระบวนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่เป็นพื้นฐานในทุกๆ คดี ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ผู้ตรวจต้องสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ไปถึงที่เกิดเหตุคนแรก หรือเหยื่อในที่เกิดเหตุ โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะเป็นพื้นฐาน ทำให้ผู้ตรวจรู้ว่า จะเริ่มต้นตรวจสอบอย่างไร ขั้นตอนการสำรวจ เป็นขั้นตอนที่สอง ที่จะต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจำแนกวัตถุพยานที่เป็นไปได้ และช่องทางเข้า-ออก ของคนร้าย, ขั้นตอนการถ่ายภาพ เป็นขั้นตอนที่สาม เพื่อบันทึกสภาพในสถานที่เกิดเหตุและบันทึกวัตถุพยาน, ขั้นตอนในการทำแผนผัง เป็นขั้นตอนที่สี่ โดยทำแผนผังหยาบๆ เพื่อแสดงภาพของสถานที่เกิดเหตุหรือตำแหน่งของวัตถุพยาน โดยผู้ตรวจต้องจำแนก ประเมิน และเก็บวัตถุพยานเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการต่อไป

Mike Byrd (2000) ศึกษาถึงเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ ที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือเจ้าหน้าที่เทคนิคตรวจวัตถุพยาน เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านนิติวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการศึกษา ได้รับการฝึกอบรมและต้องมีประสบการณ์ในสถานที่เกิดเหตุ โดยจะได้รับการฝึกอบรมพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน หรือเทคนิคพิเศษ นอกจากนี้ยังต้องได้รับการฝึกเรียนรู้จากการทำงานในภาคสนาม รวมทั้งให้มีการค้นคว้าทดลอง เมื่อไปพบปัญหาจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มีกระบวนการตรวจสอบ สามขั้นตอนพื้นฐาน ได้แก่ การรับรองสถานที่เกิดเหตุ การบันทึกสภาพของสถานที่เกิดเหตุ ใช้เพื่อดูว่าสถานที่เกิดเหตุทั้งหมดสอดคล้องและตรงกันกับการพบนานาสถานที่เกิดเหตุหรือไม่อย่างไร การเก็บวัตถุพยานเป็นวิธีการเทคนิคและกระบวนการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน โดยการทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องประสานงานกัน เนื่องจากอาจจะมาจากต่างหน่วยงานกัน แต่ได้มาทำงานร่วมกัน

Noel Paine (2001) ศึกษาถึงการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุและวิธีการปฏิบัติสำหรับอาสาสมัคร พบว่า มีเหตุการณ์หลายๆเหตุการณ์ ที่มีสมาชิกขององค์กรอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในสถานที่เกิดเหตุประเภทต่าง ๆ การปฏิบัติงานจึงควรที่จะลดการเข้าไปทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุและมีวิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรม ” มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรม ” เป็นการศึกษาความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการนำความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์เป็นอย่างไร รวมถึงการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ที่อยู่ในตำแหน่งนักทัณฑ์ของเรือนจำกลางคลองเปรมสังกัดกรมราชทัณฑ์ โดยใช้การสุ่มแบบจงใจเลือกจำนวนเจ้าหน้าที่ 100 คนในการตอบแบบสอบถามส่วนที่สองเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานเลือกมาเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 10 คน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ให้เกิดความสมบูรณ์
2. การวิจัยภาคสนาม โดยการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นทำการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบตามวิธีวิจัยไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ทำการศึกษาหาข้อมูลจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมกับตัวแปรต่าง ๆ ที่จะทำการศึกษาวิจัย ส่วนของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดประกอบด้วยข้อมูลด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ประสบการณ์ในการทำงาน
5. งานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมาย
6. การอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เป็นคำถามวัดความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การชันสูตรพลิกศพ ให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์นั้นพิจารณาว่าเนื้อหาของคำถามนั้นถูกหรือผิดเป็นจำนวน 30 ข้อ

กำหนดให้ตอบถูก=1คะแนน

ตอบผิด=0 คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ เขียนอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหาที่พบในการเก็บรักษาสถานที่เกิดเหตุเมื่อมีการเสียชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ อุปรสรรคต่าง ๆ ที่เกิดทั้งในและนอกเรือนจำเมื่อมีผู้ต้องขังเสียชีวิต และปัญหาอื่น ๆ การติดต่อประสานงานของเจ้าหน้าที่ภายนอกในงานสายนิติวิทยาศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

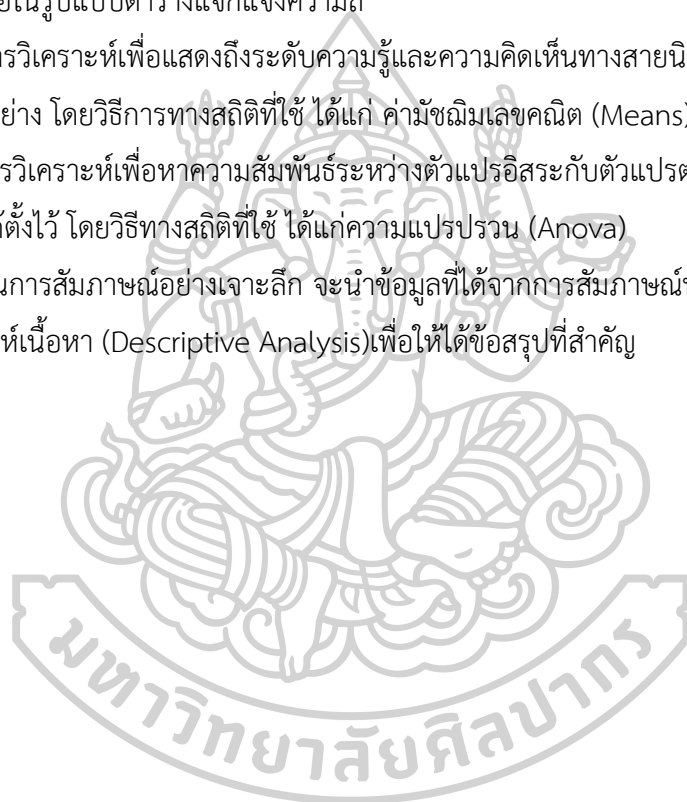
เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้องของข้อมูล ทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผลโดยใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ โดยใช้การวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ทางข้อมูลและสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อแสดงถึงข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยวิธีที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปและเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ ดูการกระจายของข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่

2. การวิเคราะห์เพื่อแสดงถึงระดับความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยวิธีการทางสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Means) และค่าสูงสุด (Max)

3. การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยวิธีทางสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความแปรปรวน (Anova)

4. ส่วนการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึก จะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Descriptive Analysis) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สำคัญ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรมในครั้งนี้ใช้คำถามปลายปิดจำนวน 30 ข้อและคำถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ จากกลุ่มประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมที่เป็นนักทัณฑ์วิทยาจำนวน 100 คนผลการศึกษาเรียงเป็นลำดับหัวข้อดังนี้

1. ผลการศึกษากลุ่มประชากรจากแบบสอบถาม

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในงานราชทัณฑ์ส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมายการอบรมทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

1.2. ระดับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในงานราชทัณฑ์ ส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมายการอบรมทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในที่นี้คือข้อมูลส่วนบุคคลกับตัวแปรตามในที่นี้คือคะแนนความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปรส่วนบุคคลกับคะแนนความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยเทียบกับระหว่าง

- 1.1.1. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์
- 1.1.2. ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์
- 1.1.3. ความสัมพันธ์ระหว่างวุฒิการศึกษากับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์
- 1.1.4. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงานกับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์
- 1.1.5. ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมายกับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์
- 1.1.6. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมทางด้านนิติวิทยาศาสตร์กับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์

จากคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ตำแหน่งนักทัณฑ์วิทยาโดยทำคำถามมีข้อคำตอบให้เลือกถูก ผิด และทำการตรวจนับคะแนนของแต่ละรายและมีค่าเฉลี่ย (Mean) กำหนดให้ดังนี้

0-10 คะแนน หมายถึง มีความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ระดับน้อย

>10-20 คะแนน หมายถึง มีความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ระดับปานกลาง

>20-30 คะแนน หมายถึง มีความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ระดับดี

2. ผลการศึกษาจากแบบสอบถาม

2.1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายปิดจำนวน 30 ข้อ

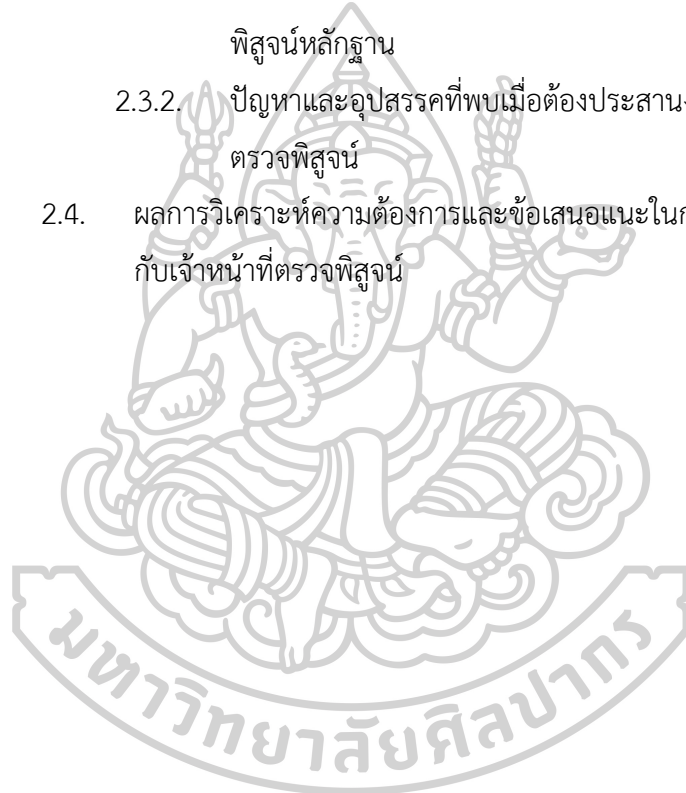
2.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อในเรื่อง ปัญหาและ

2.3. อุปสรรคในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในการ
พิสูจน์

2.3.1. หน่วยงานที่ได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ
พิสูจน์หลักฐาน

2.3.2. ปัญหาและอุปสรรคที่พบเมื่อต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่
ตรวจพิสูจน์

2.4. ผลการวิเคราะห์ความต้องการและข้อเสนอแนะในการติดต่อประสานงาน
กับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมการสำรวจ จำแนกตามเพศ

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	90	90
	หญิง	10	10
รวม		100	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่เข้าร่วมการสำรวจ ส่วนมากเป็นเพศชายสูงถึงร้อยละ 90 ของจำนวนผู้เข้าร่วมการทดสอบทั้งหมด

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมการสำรวจ จำแนกตามช่วงอายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงอายุ		
21-25 ปี	10	10
26-30 ปี	34	34
31-35 ปี	8	8
36-40 ปี	28	28
41-45 ปี	20	20
รวม	100	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่เข้าร่วมการสำรวจ ส่วนมากจะมีช่วงอายุอยู่ที่ 26-30 ปีสูงถึงร้อยละ 34 ของจำนวนผู้เข้าร่วมการทดสอบทั้งหมด

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมการสำรวจ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	67	67
ปริญญาโท	11	11
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	22
รวม	100	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่เข้าร่วมการสำรวจ ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงถึงร้อยละ 67 ของจำนวนผู้เข้าร่วมการทดสอบทั้งหมด

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมการสำรวจจำแนกตามประสบการณ์การทำงานในงานราชทัณฑ์

ประสบการณ์ทำงานในงานราชทัณฑ์	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนปี น้อยกว่าสองปี	8	8
2-5 ปี	48	48
6-10 ปี	23	23
11-15 ปี	19	19
สิบห้าปีขึ้นไป	2	2

รวม	100	100
-----	-----	-----

จากตารางที่ 4.4 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่เข้าร่วมการสำรวจ ส่วนมากมีประสบการณ์ทำงานในงานราชทัณฑ์ระหว่าง 2-5 ปี สูงถึงร้อยละ 48 ของจำนวนผู้เข้าร่วมการทดสอบทั้งหมด

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมการสำรวจ จำแนกตามส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมาย	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนงานบริหารทั่วไป	15	15
ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง	66	66
ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง	11	11
ส่วนสวัสดิการ	9	9
รวม	100	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่เข้าร่วมการสำรวจ ส่วนมากมีส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมายในส่วนของการควบคุมผู้ต้องขัง สูงถึงร้อยละ 66 ของจำนวนผู้เข้าร่วมการทดสอบทั้งหมด

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมการสำรวจ จำแนกตามการฝึกอบรมทางนิติวิทยาศาสตร์

การฝึกอบรมทางนิติวิทยาศาสตร์		จำนวน	ร้อยละ
	เคยผ่านการฝึกอบรม	10	10
	ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม	90	90
รวม		100	100

ตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่เข้าร่วมการสำรวจ ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ มาจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 90

ระดับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.7 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามเพศ

เพศ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้
ชาย	18.91	ปานกลาง
หญิง	19.00	ปานกลาง
รวม	18.96	

จากตารางที่ 4.7 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม เพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้
21-25 ปี	15.10	ปานกลาง
26-30 ปี	17.88	ปานกลาง
31-35 ปี	19.00	ปานกลาง
36-40 ปี	19.82	ปานกลาง
40-45 ปี	21.30	ดี

จากตารางที่ 4.8 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ช่วงอายุ 40-45 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 21.30 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี รองลงมาเป็นช่วงอายุ 36-40 ปี มีคะแนนเฉลี่ย 19.82 และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามช่วงระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้
ต่ำกว่าปริญญาตรี	16.05	ปานกลาง
ปริญญาตรี	19.16	ปานกลาง
ปริญญาโท	23.18	ดี

รวม	19.46	
-----	-------	--

จากตารางที่ 4.9 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดที่ปริญญาโท มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 23.18 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

**ตารางที่ 4.10 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามช่วง
ประสบการณ์การทำงาน**

ประสบการณ์ทำงาน	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้
น้อยกว่าสองปี	14.75	น้อย
2-5 ปี	17.60	ปานกลาง
6-10 ปี	21.09	ดี
11-15 ปี	20.89	ดี
สิบห้าปีขึ้นไป	23.50	ดี
รวม	19.57	

จากตารางที่ 4.10 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่มีประสบการณ์การทำงานสิบห้าปีขึ้นไปมี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 23.50คะแนน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

**ตารางที่ 4.11 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามส่วนงาน
ราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมาย**

ส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมาย	ค่าเฉลี่ย	ระดับความรู้
บริหารทั่วไป	18.60	ปานกลาง
ส่วนสวัสดิการ	18.35	ปานกลาง
ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง	20.00	ปานกลาง

ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง	20.22	ดี
รวม	19.29	

จากตารางที่ 4.11 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่อยู่ในส่วนงานส่วนควบคุมผู้ต้องขัง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 20.22 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนบุคคลกับคะแนนความรู้ทางสายงานนิติ

วิทยาศาสตร์

ตารางที่ 4.12 ระดับความสัมพันธ์ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (n)	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ระดับความรู้
ชาย	90	18.91	56	62.22	ปานกลาง
หญิง	10	19.00	8	80.00	ปานกลาง
รวม	100	18.96	64	64.00	

จากตารางที่ 4.12 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม เพศหญิงมีคะแนนสูงกว่า เพศชาย เพียงเล็กน้อย และมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 8 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งต่างจากเพศชายที่มีค่าเฉลี่ยเกินกว่าค่าเฉลี่ยรวมเพียงแค่ร้อยละ 62.22

ตารางที่ 4.13 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (n)	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ระดับความรู้
21-25 ปี	10	15.10	0	0	น้อย
26-30 ปี	34	17.88	18	52.94	ปานกลาง

31-35 ปี	8	19.00	6	75.00	ปานกลาง
36-40 ปี	28	19.82	22	78.57	ปานกลาง
40-45 ปี	20	21.30	18	90.00	ดี
รวม	100	18.96	64	64.00	

จากตารางที่ 4.13 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม กลุ่มผู้ทดสอบที่มีอายุระหว่าง 40-45 ปีคะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่ 21.30 คะแนนและมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 18 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 90 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเห็นได้อีกว่า เมื่อมีอายุที่สูงขึ้นจะได้คะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4.14 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (n)	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ระดับความรู้
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	16.05	2	9.09	ต่ำ
ปริญญาตรี	67	19.16	36	53.73	สูง
ปริญญาโท	11	23.18	9	81.82	สูงมาก
รวม	100	19.46	47	47.00	

จากตารางที่ 4.14 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม กลุ่มผู้ทดสอบที่มีระดับการศึกษาสูงสุดที่ปริญญาโทคะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่ 23.18 คะแนนและมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 9

คนหรือคิดเป็นร้อยละ 81.82 โดยอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก ซึ่งสูงกว่ากลุ่มระดับการศึกษาอื่นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเห็นได้อีกว่า เมื่อมีการศึกษาที่สูงขึ้นจะได้คะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4.15 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (n)	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ระดับความรู้
น้อยกว่าสองปี	8	14.75	0	0	น้อย
2-5 ปี	48	17.60	12	25.00	ปานกลาง
6-10 ปี	23	21.09	18	78.26	สูง
11-15 ปี	19	20.89	15	78.95	สูง
สิบห้าปีขึ้นไป	2	23.50	2	100	สูง
รวม	100	19.57	47	47.00	

จากตารางที่ 4.15 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม กลุ่มผู้ทดสอบที่มีตามประสบการณ์ทำงานเกินกว่าสิบห้าปีมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่ 23.18 คะแนนและผู้เข้าร่วมการทดสอบที่มีประสบการณ์ทำงานสิบห้าปีขึ้นไปทุกคนได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย โดยอยู่ในเกณฑ์ สูงมาก ซึ่งสูงกว่ากลุ่มระดับการศึกษาอื่นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเห็นได้อีกว่า เมื่อมีประสบการณ์ทำงานที่สูงขึ้นจะได้คะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้น

ตารางที่ 4.16 ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามงานที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้รับมอบหมาย	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (n)	จำนวนผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ระดับความรู้
บริหารทั่วไป	15	18.60	5	33.33	ปานกลาง
ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง	66	18.35	29	43.94	ปานกลาง
ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง	11	20.00	8	72.73	ปานกลาง
ส่วนสวัสดิการ	9	20.22	5	55.56	สูง
รวม	100	19.29	47	47.00	

จากตารางที่ 4.16 พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ที่อยู่ในส่วนงานส่วนสวัสดิการ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 20.22 คะแนน และผู้เข้าร่วมการทดสอบที่อยู่ในส่วนงานส่วนสวัสดิการมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 5 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 55.56 โดยอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก ส่วนผู้เข้าร่วมการทดสอบที่อยู่ในส่วนงานพัฒนาผู้ต้องขัง มีจำนวนคนที่ได้คะแนนมากกว่าเฉลี่ยมากถึง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73

เมื่อนำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 100 คน มาหาค่าเฉลี่ยด้านความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์พบว่ามีความเฉลี่ยที่ 18.92 และพบว่ามีความถี่จำนวนคนที่ได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ย (n) 64 คน คิดเป็นร้อยละ 64

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ในเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในการพิสูจน์

2.1 หน่วยงานที่ได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์

หลักฐาน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบเมื่อต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์

2.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการและข้อเสนอแนะในการติดต่อประสานงาน

กับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของนักนิติวิทยาศาสตร์เมื่อต้องประสานงานกับหน่วยงานภายนอก โดยทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แบบเฉพาะเจาะลึก 10 คน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 พบปัญหาและอุปสรรคในขั้นตอนการประสานงานค่อนข้างมาก เพราะต้องมีการรายงานเป็นลำดับขั้นตอน และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีข้อเสนอแนะให้จัดทำหน่วยงานที่มีหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 ไม่พบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนี้เพราะรู้ขั้นตอนในการปฏิบัติอยู่แล้วและไม่มีความจำเป็นต้องมีข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 พบปัญหาและอุปสรรคคือถ้ามีเหตุการณ์ผู้ต้องขังเสียชีวิตเกิดขึ้นในยามวิกาล การทำงานของเจ้าหน้าที่จะทำได้ค่อนข้างลำบาก มีข้อเสนอแนะคือในการตรวจพิสูจน์มีความล่าช้า เพราะต้องรอหลายหน่วยงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 พบปัญหาและอุปสรรคคือ ถ้าเกิดเหตุผู้ต้องขังต้องเสียชีวิตในเรือนจำคงจะปฏิบัติตามหนังสือเวียนที่กรมราชทัณฑ์ได้ประกาศไว้ มีข้อเสนอแนะคือต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อนที่เจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์มาถึงเพื่อความรวดเร็ว

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 พบปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงผู้ต้องขังที่เสียชีวิตเพราะผู้ต้องขังอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก มีข้อเสนอแนะคือเมื่อเกิดเหตุให้รวบรวมข้อมูลและรีบประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ทันที

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 ไม่พบปัญหาและอุปสรรคเพราะปัจจุบันมีการดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น มีข้อเสนอแนะคือให้ทำตามขั้นตอนโดยรายงานผู้ดูแลฝ่ายผู้ต้องขังก่อนแล้วค่อยแจ้งหน่วยงานภายนอก

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 ผู้ให้การสัมภาษณ์แจ้งว่าการตายในระหว่างคุมขังเกิดขึ้นได้ยากยกเว้นการเจ็บป่วยตามธรรมชาติของผู้ต้องขังที่เกิดขึ้นได้บ่อย ไม่มีข้อเสนอแนะในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 พบปัญหาและอุปสรรคคือในบางรายที่เสียชีวิตระหว่างคุมขังอยู่ในแดนที่ค่อนข้างลึก ผู้ต้องขังมีจำนวนมาก การตรวจพิสูจน์ค่อนข้างลำบาก มีข้อเสนอแนะคือต้องทำตามขั้นตอนของกฎหมายโดยประสานกับหน่วยตรวจพิสูจน์

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9 ผู้สัมภาษณ์แจ้งว่าไม่พบปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากมีการดูแลที่เข้มงวดในความปลอดภัยของผู้ต้องขังและผู้ปฏิบัติงาน ไม่มีข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติม

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 พบปัญหาและอุปสรรคคือมีการดูแลอย่างเข้มงวดและผู้คุมตรวจตราอย่างทั่วถึง มีข้อเสนอแนะคือ ควรโทรแจ้งทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องและเตรียมข้อมูลให้พร้อมก่อนที่เจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์มาถึงเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกัน แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ผู้ต้องขังเสียชีวิต ผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้ง 10 คนก็รู้วิธีที่จะต้องปฏิบัติตนว่าต้องทำอะไรบ้างเป็นลำดับขั้นตอน ส่วนข้อเสนอแนะพบว่ามีแค่การตรวจพิสูจน์ที่ในบางครั้งอาจจะมีการล่าช้าไปบ้าง อาจเกิดจากการเดินทาง ติดภารกิจอยู่หรือเอกสารที่ต้องใช้ไม่ครบ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรม ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ

- 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม
- 2) เพื่อวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
- 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการติดต่อประสานงานและติดต่อร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางคลองเปรมในภาคส่วนต่างๆ ร่วมกับเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ ในงานภาคส่วนอื่นๆ
- 4) ศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำกลางคลองเปรมในภาคส่วนต่างๆ

โดยการใช้แบบสอบถามวัดระดับความรู้เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์แบบปลายปิดจำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์จำนวน 3 ข้อ จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมจากส่วนงานต่างๆ จำนวน 100 คนและจากสัมภาษณ์ 10 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมเมื่อพิจารณาจากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - 1.1. ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมที่เข้า

ร่วมการทดสอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 18.92 ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามได้คะแนนเกินกว่า 15 คะแนนสูงถึงร้อยละ 90 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำกลางคลองเปรมที่เข้าร่วมการทดสอบมีความรู้ความเข้าใจทางสายนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถนำไปใช้กับงานราชทัณฑ์ได้

1.2. เพศหญิงมีระดับความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์เฉลี่ยสูงกว่าเพศชายเพียงเล็กน้อย ซึ่งมีความต่างของคะแนนเพียงร้อยละ 0.47 จึงสรุปได้ว่า เพศไม่มีผลต่อความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์

1.3. เมื่อพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จะพบว่าช่วงอายุที่มากขึ้นมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยมีระดับคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยช่วงอายุที่ 41-45 ปีมีคะแนนเฉลี่ยที่ 21.30 มากกว่า ช่วงอายุ 21-25 ปี

1.4. แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลด้านบนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์มากกว่ามีแนวโน้มว่าจะได้คะแนนความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าคนที่มีประสบการณ์น้อย เช่น กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 31-35ปีและมีประสบการณ์ทำงานที่ 6-10 ปี มีคะแนนเฉลี่ยที่ 21 คะแนน ซึ่งเยอะกว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 36-40 ปีแต่มีประสบการณ์ทำงาน 2-5 ปีที่มีคะแนนเฉลี่ย 17.44 คะแนนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยถึง 23.50 คะแนน

จึงสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้คะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญเป็นสาเหตุมาจากประสบการณ์ทำงานที่มากยิ่งขึ้นมีการเรียนรู้มากขึ้น

1.5. เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมจำนวนร้อยละ 67 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ที่ระดับปริญญาตรีและมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ที่ 19.16 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานที่ 18.92 และสูงกว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่ที่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรีที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 16.05

1.6. เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมจำนวนร้อยละ 48 มีประสบการณ์ทำงานอยู่ที่ 2-5 ปี ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 17.60 ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.95 และมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานที่มีคะแนนเฉลี่ยที่ 21.09 อยู่ที่ร้อยละ 16.52 ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าประสบการณ์ทำงาน มีผลอย่างมากกับจำนวนคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.7. ทางด้านงานที่ได้รับมอบหมายในงานราชทัณฑ์ พบว่าส่วนงานควบคุม

ผู้ต้องขัง เป็นส่วนที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 20.22 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีจะเห็นได้ว่า ส่วนงานที่ต่างกัน ไม่ได้ส่งผลให้ได้คะแนนความรู้ที่ต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวัดระดับความรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลทั้งด้านเพศ และอายุนั้น ไม่มีผลต่อระดับความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม เนื่องจาก “ความรู้” เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียน การค้นคว้า ความคุ้นเคย ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากการฟัง การคิด การปฏิบัติ การฝึกฝน การรับรู้

ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องอาศัยเวลา ดังนั้นความต่างของเพศและอายุ สามารถมี ความรู้ในระดับเท่ากันได้โดยการเรียนรู้เพิ่มเติม

ปัจจัยในส่วนของส่วนงานนั้นก็เห็นได้ชัดว่าไม่มีความต่างกันของคะแนน เช่นเดียวกับกับเพศหรืออายุ ถึงแม้ส่วนงานสวัสดิการจะมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าส่วนงานอื่น แต่ก็ เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่วนสวัสดิการนั้นมีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าเจ้าหน้าที่ในส่วน งานอื่น

ปัจจัยในส่วนของระดับการศึกษานั้นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรมส่วนมากนั้นมีการศึกษาอยู่ที่ ระดับปริญญาตรีแต่ยังมีบางส่วนที่มีการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี ซึ่งเจ้าหน้าที่กลุ่มนี้ยังมีคะแนนเฉลี่ย น้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวม แสดงให้เห็นได้ว่าการศึกษามีส่วนกับความกระตือรือร้นในการรับรู้ข้อมูล หรือ อาจจะเป็นเพราะความไม่พร้อมที่จะรับข้อมูลความรู้หรือได้รับข้อมูลความรู้น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ ที่จบ การศึกษาในระดับอื่น จึงทำให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์กลุ่มนี้น้อยกว่าระดับ การศึกษาอื่นอย่างชัดเจน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เห็นความต่างของคะแนนที่ชัดเจน คือ ประสบการณ์ ทำงาน ซึ่งเห็นได้ชัดเมื่อวัดคะแนนความรู้ที่บ่งชี้ให้เห็นว่า เมื่อมีประสบการณ์ในการทำงานมาก ยิ่งขึ้น ยิ่งได้คะแนนความรู้สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าการทำงานเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม มีการ เรียนรู้ทักษะเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์อยู่ตลอดเวลา ทำให้เมื่อทำงานนานขึ้นยิ่งมีความรู้สูงขึ้น ซึ่งเห็น ได้ชัดว่า ความรู้ ความชำนาญที่เกิดจากการฝึกฝน หรือพบเห็นมาก่อนในการทำงานจริงนั้น มีผลต่อ คะแนน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในส่วนงานต่างๆ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สรุปได้ว่าแต่ละบุคคลมีความรู้และความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนอยู่ภายใต้การทำงานที่เหมือนกันคือมีกฎและมีข้อปฏิบัติที่ต้องทำเหมือนกันในการปฏิบัติในเรื่องจำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ระดับความรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางคลองเปรม ดังนี้

1. เพิ่มระดับความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ให้กับเจ้าหน้าที่ ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งทางเรือนจำกลางคลองเปรมควรที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนกลุ่มนี้เพื่อลดความผิดพลาดในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์
2. เพิ่มการอบรมความรู้ทางสายนิติวิทยาศาสตร์ให้กับพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้ามาทำงานที่เรือนจำกลางคลองเปรม เนื่องจากพนักงานเหล่านี้เพิ่งเข้ามาทำงานใหม่และมีความพร้อมที่จะรับรู้สิ่งใหม่ๆ
3. เพิ่มการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลาโดยอาจจะ ยึดหลักของ Irving Lorge (1947) ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่า “การที่เราจะจัดการศึกษาให้ผู้ใหญ่ได้ดั่งนั้นเราต้องเข้าใจเสียก่อนว่าเขาคือใคร” Lorge ยังได้ระบุความต้องการของผู้ใหญ่ในการเรียนรู้

ไว้ 4 ด้านคือ

1. เพื่อที่จะได้เพิ่มพูนบางอย่าง (To gain something)
2. เพื่อที่จะได้เป็นบางสิ่ง (To be something)
3. เพื่อที่จะได้ทำบางสิ่ง (To do something)
4. เพื่อที่จะประหยัดบางอย่าง (To save something)

คนมักจะคาดหวังในการจัดการสอนผู้ใหญ่จะเป็นแบบเดิม ๆ คือการพูดให้ฟัง

เนื่องมาจากประสบการณ์เดิมที่ตนเองมีอยู่ แต่ที่จริงแล้วการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นมีความซับซ้อนมากหลัก 3 ประการในการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ก็คือ

1. การเรียนแบบผู้ใหญ่ นั้น ตัวเองต้องเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนของตนเอง
2. ความรับผิดชอบหลักของผู้สอนคือการบริหารกระบวนการเรียนการสอนของ

ผู้ใหญ่ให้มีประสิทธิภาพ

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและตัดสินใจให้ตัวเอง Sullivan, Wircenski, Arnold และ Sarkees (1990) ให้ความคิดเห็นว่าการที่จะทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ เราต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นมีหลัก อยู่ 5 ประการคือ

หลักการที่ 1 มีภาวะผู้นำ: ผู้ใหญ่ที่จะเข้ารับการเรียนรู้ฝึกอบรมนั้นจะต้องมีภาวะผู้นำในการที่จะกำหนดทิศทางการเรียนรู้ที่ตนเองจะได้รับ

หลักการที่ 2 ประสบการณ์: ประสบการณ์จะถูกนำไปใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้เช่นการอภิปราย กรณีศึกษา หรือ การแก้ปัญหาการจดจำนั้นจะเกิดขึ้นได้ดีหากผู้เรียนได้พัฒนาการความจำ โดยนำสิ่งที่เรียนและฝึกเหล่านั้นมาใช้ปฏิบัติในทันที และตามด้วยกิจกรรมที่ได้มีการทบทวนหรือการให้เขียนสรุปความรู้

จากการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลา 3 วันนั้นพบว่า ระดับความสามารถในการจดจำของคนเราต่อวิธีการเรียนที่แตกต่างกันก็จะให้ผลแตกต่างกันดังแสดงไว้ด้านล่าง กิจกรรมร้อยละในการจดจำ

การอ่าน 10%

การฟัง 20%

การเห็น 30%

การเห็นร่วมกับการฟัง 50%

การที่ผู้เรียนพูดออกมา 70%

การลงมือทำ 90%

ที่มา: Pike, 1989

หลักการที่ 3 การเรียกร้องความสนใจ: การเรียกร้องความสนใจมีพลังในการที่จะ

กระตุ้นให้เกิดความสนใจผู้ใหญ่จะเกิดการจูงใจให้เรียนรู้เมื่อเขามีความต้องการที่จะรู้อะไรบางอย่าง ดังนั้นผู้สอนควรที่จะทำการกระตุ้น อารมณ์ของความอยากเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

หลักการที่ 4 ให้ความนับถือ: การสอนผู้ใหญ่ที่ผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างและขีดความสามารถที่จะทำให้พวกเขาเรียนรู้มากขึ้น ผู้เรียนนั้นมักจะเปิดใจในการเรียนรู้ถ้ามีความรู้สึกยอมรับนับถือ

หลักการที่ 5 การเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น Novel: ลักษณะการเรียนรู้แบบ Novel Stylesคือมีความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ เพราะผู้ใหญ่แต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไปถึงแม้คุณลักษณะดังกล่าวจะแฝงอยู่ความอยากเรียนรู้เหมือนกัน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้ใหญ่จากบทความที่ได้อ่านสามารถนำมาสรุปแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนที่ดีให้กับผู้ใหญ่ได้ดังนี้

1. เข้าใจพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน
2. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้
3. หลีกเลี่ยงการตอบสนองความต้องการใช้งานในชีวิตประจำวันให้เกิดประสบการณ์
4. ใช้ประสบการณ์ที่มีของผู้เรียนมาประยุกต์เข้ากับการเรียน
5. ผู้สอนควรชี้ให้เห็นประโยชน์และการเสียประโยชน์ของการมาเรียน
6. ให้เกียรติผู้เรียน
7. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง
8. จัดรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขในครั้งถัดไป

1. ควรเพิ่มการศึกษาว่าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิติวิทยาศาสตร์นั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานอื่นๆได้
2. นำเสนอให้เห็นข้อเสียและข้อผิดพลาดที่เกิดจากการมีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์

น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3. เนื่องจากจำนวนนักศึกษานิเทศศาสตร์ทั่วประเทศมีจำนวนมาก ควรเพิ่มการวิจัยให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อจะได้เห็นความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ว่ามีมากน้อยเพียงใด ควรเพิ่มเติมความรู้หรือไม่

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความรู้และความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำ
กลางคลองเปรม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระตามการศึกษาหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อศึกษาการนำความรู้และ
ความคิดเห็นทางสายนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ในงานราชทัณฑ์ จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตาม
ความเป็นจริง และขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะเป็นความลับ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม
และไม่มีผลต่อผู้ตอบเป็นรายบุคคลแต่อย่างใด

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรค ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในคำตอบที่ตรงตามความเป็นจริงและกรอกข้อมูลลงในช่องว่างให้
สมบูรณ์

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

น้อยกว่า 20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี 31-35 ปี

36-40 ปี 41-45 ปี มากกว่า 45 ปี

3. วุฒิการศึกษา

- ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์การทำงานในงานราชทัณฑ์

- น้อยกว่า 2 ปี   2-5 ปี   6-10 ปี
- 11-15 ปี   มากกว่า 15ปี

5. ส่วนงานราชทัณฑ์ที่ได้มอบหมาย

- ส่วนบริหารทั่วไป   ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง   ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง
- ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง   อื่น ๆ.....

6. ท่านเคยได้รับการอบรมทางด้านนิติวิทยาศาสตร์หรือไม่

- ไม่เคย   เคย

โปรดระบุหลักสูตร.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ข้อ	คำถาม	คำตอบ	
		ถูก	ผิด
1	แพทย์นิติเวชศาสตร์ทำหน้าที่ตรวจบาดแผลและตรวจชันสูตรพลิกศพกรณีการตายโดยผิดธรรมชาติ		
2	วัตถุพยานมีความน่าเชื่อถือมากกว่าประจักษ์พยาน		
3	การตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถตรวจได้เพียงครั้งเดียว		
4	ลายนิ้วมือไม่มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต		
5	เมื่อพบศพมีการแข็งตัวทั่วทุกส่วนของร่างกายสันนิษฐานได้ว่าอาจเสียชีวิตมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง		

6	บาดแผลที่เกิดก่อนเสียชีวิตกับหลังเสียชีวิตสามารถแยกความแตกต่างจากกันได้		
7	ผลการตรวจลายมือเขียนเป็นวัตถุพยานที่สามารถนำไปใช้เป็นพยานในชั้นศาลได้		
8	ลักษณะทั่วไปของศพที่ตายจากการขาดอากาศ ได้แก่ การเขียวคล้ำที่ใบหน้า ริมฝีปาก เล็บมือ เป็นต้น		
9	การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลที่ยืนยันตัวบุคคลได้ เช่นลายพิมพ์นิ้วมือ และการเปรียบเทียบสารพันธุกรรม(DNA) เป็นต้น		

ข้อ	คำถาม	คำตอบ	
		ถูก	ผิด
10	การทำตำหนิไว้บนวัตถุพยาน สามารถทำในตำแหน่งใดก็ได้ ไม่มีผลกระทบต่อ การตรวจพิสูจน์		
11	การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้เพื่อยืนยันตำแหน่งที่พบและความสัมพันธ์ของวัตถุพยานกับสภาพแวดล้อม		
12	ผู้ทำหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีที่มีผู้เสียชีวิตคือพนักงานสอบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน		
13	สภาพอากาศและอุณหภูมิไม่มีผลต่อการประเมินเวลาการตายของผู้เสียชีวิต		
14	การเสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรมมักพบมีบาดแผลหลายตำแหน่งตามร่างกาย		
15	เมื่อมีการตายในระหว่างถูกคุมขัง ต้องมีการชันสูตรพลิกศพทุกราย		
16	การเปรียบเทียบลายนิ้วมือแฝงที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุช่วยในการคัดกรอง ผู้ต้องสงสัยในคดี		
17	การเสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุมักจะไม่พบบาดแผลที่เกิดจากการป้องกันตัว		
18	การที่พบหนองในศพนั้นสามารถช่วยประเมินระยะเวลาการตายได้		

19	การตายในระหว่างคุมขังต้องมีการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา		
20	เพื่อประโยชน์ในการจัดการจับกุมผู้ต้องขังหลบหนีเจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจใช้อาวุธหรืออาวุธปืนได้ตาม พรบ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.2560		
21	การถูกประหารชีวิตตามกฎหมายไม่ถือว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติชนิดพิเศษ		
22	การชันสูตรพลิกศพ สามารถทำได้โดยไม่ต้องแจ้งญาติ หรือสามี ภรรยาของผู้เสียชีวิต		

ข้อ	คำถาม	คำตอบ	
		ถูก	ผิด
23	การตายโดยอุบัติเหตุไม่ถือว่าเป็นการตายแบบผิดธรรมชาติ		
24	การชันสูตรพลิกศพไม่จำเป็นต้องมีตำรวจจากกองพิสูจน์หลักฐาน มาร่วมในการชันสูตร		
25	เมื่อเจอผู้เสียชีวิตมีลักษณะร่างกายอ่อนปวกเปียก สันนิษฐานได้ว่า น่าจะเสียชีวิตมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง		
26	เศษผ้า กลิ่นของสารเคมี ที่พบในที่ที่เกิดเหตุ ไม่ถือว่าเป็นพยานวัตถุ		
27	เมื่อพบศพในลักษณะนอนหงาย จะพบรอยเขียวช้ำหลังการตาย บริเวณด้านหน้าลำตัวเท่านั้น		
28	บาดแผลที่พบจากศพในกรณีฆ่าตัวตาย ส่วนมากจะพบรอยบาดแผล หลายแห่งในร่างกาย		
29	การตายที่เกิดจากการสูดดมก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์เข้าไป สีของ เม็ดเลือดแดงที่พบในศพจะมีสีแดงคล้ำ		
30	การตรวจศพคว่ามีการสำลักอาหารจนเสียชีวิตหรือไม่ สามารถดูแค่ ลักษณะภายนอกได้ โดยไม่ต้องทำการผ่าพิสูจน์		

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องในการตรวจพิสูจน์

1. ท่านเคยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจพิสูจน์ หรือไม่

ไม่เคย

เคย

โปรดระบุ

หน่วยงาน.....

.....

2. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่านพบเมื่อต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ มีหรือไม่

ไม่มี

มี โปรดระบุ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถาม

รายการอ้างอิง

รายการอ้างอิง

ในประเทศ

1. ณรงค์ จ้อยเสี่ย. (2548). การชันสูตรพลิกศพกรณีตายในความควบคุมของเจ้าพนักงาน ศึกษา เฉพาะกรณีการตายของผู้ต้องขังในเรือนจำ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. จิตต์รวี สุนทรนนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภัทร์. การเสียชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3. ปิยพงษ์ สุพรรณรัตน์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขัง: ศึกษาเฉพาะกรณีในเรือนจำกลางคลองเปรม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. กองวิทยาการ 1 FORENSIC SCIENCE DIVISION 1: สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ OFFICE OF FORENSIC SCIENCE
5. พ.ต.ท.พิชิตกาล พันธุ์วัฒนา. การตรวจสอบลายมือชื่อ (ลายเซ็น) ด้วยโปรแกรมตรวจสอบลายมืออิเล็กทรอนิกส์ The Signature Verification by Digital Signature Detection Program
6. รศ.พ.ต.อ.หญิง พัชรา สีนลอยมา. ความรู้เบื้องต้นกับนิติวิทยาศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2560, จาก http://www.ajarnpat.com/data/document_study_Pat.pdf
7. สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ. เอกสารเผยแพร่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2560, จาก <http://www.science.police.go.th/Download/59-0219.pdf>
8. นุชนาถ ภูมิประดิษฐ์. ปัจจัยผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติในงานราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอาชีววิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล 2529
9. พงศกรณ์ ชูเวช. การพิสูจน์หลักฐาน. กรุงเทพมหานคร: สุทรไพศาล 2530
10. สมาน เจริญสุข. การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2541

11.สันต์ สุขวัจน์.พินิจหลักฐาน 1.นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน,ม.ป.ป.

ต่างประเทศ

NOEL PAINE.CRIME SCENE PRESERVATION AND PROCEDURE FOR VOLUNTEER PERSONNEL.AVAILABLE
FORM:HTTP//WWW.TECHRESCUE.ORG 2004 APRIL 1

LEE,HENRY C.CRIME SCENE IN VESTIGATION.TAIWAN:CENTRAL POLICE UNIVERSITY PRESS,1994

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวรัตนาวดี ภูรัมย์
วัน เดือน ปี เกิด	1 กุมภาพันธ์ 2530
สถานที่เกิด	ปทุมธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2552 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ที่อยู่ปัจจุบัน	10 หมู่ 16 ตำบล ลำลูกกา อำเภอ ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150

